

**TURUN
YLIOPISTO**
Kauppakorkeakoulu

Kaksoisolennaisuuden haasteet elintarvikealan yritysten kestävyysraportoinnissa

Laskentatoimi ja rahoitus,
Laskentatoimen ja rahoituksen laitos
Kandidaatintutkielma

Laatija:
Noora Matikainen

Ohjaaja:
KTM Matti Niinikoski

19.4.2026
Turku

Opiskelijan lausunto tekoölyn käytöstä tähän tutkielmaan liittyen:

En ole käyttänyt tekoälyä hyödyntäviä työkaluja tätä tutkielmaa kirjoittaessani.

Olen käyttänyt tekoälyä hyödyntäviä työkaluja tätä tutkielmaa kirjoittaessani. Tämä käyttö on dokumentoitu tutkielman liitteessä. Vakuutan, että tekoälyä käytettiin yliopiston ohjeistuksen mukaisella tavalla.

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidaatintutkielma

Oppiaine: Laskentatoimi ja rahoitus

Tekijä: Noora Matikainen

Otsikko: Kaksoisolennaisuuden haasteet elintarvikealan yritysten kestävyysraportoinnissa

Ohjaaja: KTM Matti Niinikoski

Sivumäärä: 45 sivua + liitteet 2 sivua

Päivämäärä: 19.4.2026

Tiivistelmä

Kestävyysraportoinnin merkitys on kasvanut merkittävästi yritystoiminnassa viime vuosikymmeninä, ja Euroopan unionin Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) on entisestään lisännyt raportointia koskevia vaatimuksia. Yksi keskeisimmistä muutoksista uuden sääntelyn myötä on kaksoisolennaisuuden periaate, jonka mukaan yritysten on raportoitava sekä toimintansa vaikutuksista ympäristöön ja yhteiskuntaan että kestävyysaiheiden vaikutuksista yrityksen taloudelliseen asemaan. Kaksoisolennaisuuden tavoitteena on parantaa kestävyysraportoinnin läpinäkyvyyttä ja vertailtavuutta, mutta sen käytännön toteutukseen liittyy myös huomattavia haasteita. Tämä korostuu erityisesti elintarvikealalla, jolle ovat tyypillisiä pitkät ja monimutkaiset arvoketjut sekä laaja-alaiset ympäristö- ja yhteiskuntavaikutukset.

Tutkielman tavoitteena on tarkastella kaksoisolennaisuuden merkitystä kestävyysraportoinnissa sekä analysoida siihen liittyviä haasteita elintarvikealan yritysten raportoinnissa. Tutkimuskysymykset jakautuvat teoreettiseen ja empiiriseen osaan. Kirjallisuuskatsauksessa selvitetään, mitä kaksoisolennaisuus tarkoittaa kestävyysraportoinnin kontekstissa ja millaisia haasteita siihen liittyy aiemman tutkimuksen perusteella. Empiirisen osan tutkimuskysymykset keskittyvät siihen, miten kaksoisolennaisuutta on tulkittu käytännössä elintarvikealan yrityksissä ja havaitaanko yritysten kestävyysraporteissa samoja haasteita kuin kirjallisuudessa on tunnistettu.

Tutkielman empiirinen aineisto koostuu kahden suomalaisen elintarvikealan yrityksen tilikauden 2024 kestävyysraporteista. Aineistosta analysoidaan kaksoisolennaisuuden määrittelyä, olennaisuusanalyysin prosessikuvausta, arvoketjudatan käsittelyä sekä raportointiin liittyviä resurssikysymyksiä. Lisäksi yritysten raportointikäytäntöjä vertaillaan keskenään ja suhteutetaan kirjallisuudessa esitettyihin näkemyksiin.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että kaksoisolennaisuus on periaatteena perusteltu ja keskeinen osa uutta kestävyysraportointisääntelyä, mutta sen käytännön toteutus on vielä epäyhtenäistä ja osin tulkinnanvaraista. Case-yritykset noudattavat muodollisesti samoja CSRD- ja ESRS-vaatimuksia, mutta niiden tulkinnat kaksoisolennaisuudesta, olennaisuuskynnyksistä ja arviointiprosesseista poikkeavat toisistaan. Erityisesti arvoketjudatan saatavuuteen ja raportointiin liittyvät haasteet sekä lisääntynyt resurssitarve nousivat keskeisiksi ongelmiksi. Tulosten perusteella kaksoisolennaisuus näyttyy yrityksille laajana muutosprosessina, jonka onnistunut soveltaminen edellyttää selkeämpää ohjeistusta, kehittyvää osaamista ja vakiintuvia raportointikäytäntöjä.

Avainsanat: kaksoisolennaisuus, CSRD-direktiivi, ESRS-standardit, kestävyysraportointi, elintarvikeala, vaikutusolennaisuus, taloudellinen olennaisuus

SISÄLLYS

1	Johdanto	7
1.1	Johdatus aihealueeseen	7
1.2	Tavoitteet ja rakenne	8
2	Kestävyysraportointi	10
2.1	Historia ja kehitys	10
2.2	GRI ja IFRS S1/S2	11
2.3	CSRD ja ESRS	12
3	Kaksoisolennaisuus	17
3.1	Vaikutusolennaisuus ja taloudellinen olennaisuus	17
3.2	Arviointiprosessi	18
3.3	Haasteet	20
4	Empiirinen analyysi	23
4.1	Aineisto, tutkimuskohteet ja tutkimusmenetelmä	23
4.2	Analyysi	25
4.2.1	Atria Oyj	25
4.2.2	HKFoods Oyj	28
4.2.3	Yritysten välinen vertailu	31
4.3	Teoria ja tulokset	34
5	Yhteenveto ja johtopäätökset	37
	Lähteet	40
	Tutkimusaineisto	45
	Liitteet	46
	Liite 1 Selvitys tekoälyn käytöstä	46

KUVIOT

Kuvio 1. ESRS-standardit (EFRAG: ESRS)

15

TAULUKOT

Taulukko 1. Kaksoisolennaisuuden vertailu Atrian ja HKFoodsin välillä

34

1 Johdanto

1.1 Johdatus aihealueeseen

Kestävän kehityksen integroiminen osaksi yritysten liiketoimintaa on muodostunut yhdeksi keskeisistä toimista nykypäivän yrityskentässä. Muutoksen myötä myös yrityksiin kohdistuvat odotukset vastuullisesta toiminnasta ja sen läpinäkyvästä raportoinnista ovat kasvaneet. (Ajmal ym. 2018.)

Vuonna 1993 tehdyssä kyselyssä vain 12 prosenttia yrityksistä osallistui kestävyysraportointiin, kun taas vuonna 2024 vastaava osuus oli noussut 79 prosenttiin. (KPMG 2020; KPMG 2024b.)

Kestävyysraportoinnin tavoitteena on osoittaa sidosryhmille yrityksen osallistuminen kestävä kehityksen edistämiseen sekä viestiä toiminnan ympäristö-, sosiaali- ja talousvaikutuksista läpinäkyvästi ja systemaattisesti (Beyne ym. 2021). Näitä vaikutuksia jäsenellään usein ESG-lähestymistavan avulla, jossa vastuullisuutta tarkastellaan ympäristön (environment), sosiaalisen vastuun (social) ja hyvän hallintotavan (governance) näkökulmista. ESG toimii kestävyysraportoinnissa sekä yritysten raportointia jäsentävänä viitekehyksenä että sidosryhmien apuvälineenä raporttien arvioinnissa ja vertailussa. (Corporate Finance Institute 2022.)

Ilman yhteisiä sääntöjä ja raportointia ohjaavia periaatteita kestävyysraporttien vertailtavuus ja luotettavuus jää kuitenkin heikoksi. Tämän vuoksi on kehitetty monia kestävyysraportointia koskevia direktiivejä ja viitekehyksiä raportoinnin yhtenäistämiseksi ja laadun parantamiseksi. Tällaisia viitekehyksiä ovat muun muassa Global Reporting Initiative (GRI), integroitu raportointi (IR) sekä Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD). (Paridhi & Arora 2023.) Vuonna 2023 voimaan astunut Euroopan Unionin säätämä kestävyysraportointidirektiivi CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) toi mukanaan laajoja muutoksia kestävyysraportointiin. Direktiivin tavoitteena on yhdenmukaistaa yritysten kestävyysraportointia osana Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa (European Green Deal) sekä parantaa raportoinnin läpinäkyvyyttä ja vertailtavuutta (Euroopan komissio: Corporate sustainability reporting; KPMG 2024a).

CSRD tuo mukanaan myös huomattavia sisällöllisiä muutoksia yritysten raportointikäytäntöihin, joista yksi keskeisimmistä on kaksoisolennaisuuden (double materiality) periaate. Kaksoisolennaisuudessa raportointivelvollisen on raportoitava toimintaansa kahdesta näkökulmasta: yrityksen on arvioitava, miten sen toiminta vaikuttaa ympäristöön ja ihmisiin sekä miten kestävyysasiat vaikuttavat yritykseen. (Direktiivi 2022/2464.) Tämä laajentaa olennaisuuden perinteistä taloudellista tarkastelua ja edellyttää yrityksiltä uusien arviointiprosessien ja raportointijärjestelmien käyttöönottoa. Samalla kaksoisolennaisuus lisää kestävyysraportoinnin kompleksisuutta ja altistaa

raportointikäytännöt tulkinnanvaraisuudelle, mikä lisää tarvetta tarkastella kaksoisolennaisuuden käytännön soveltamiseen liittyviä haasteita. (Baumüller & Sopp 2022.)

Kaksoisolennaisuuden soveltaminen näyttäytyy erityisen haastavana aloilla, joille ovat tyypillisiä pitkät ja monimutkaiset arvoketjut sekä laaja-alaiset vaikutukset ympäristön ja yhteiskuntaan (Dunfjäll 2025). Elintarvikeala on tästä hyvä esimerkki, sillä sen toiminta kytkeytyy muun muassa ilmastonmuutokseen, biodiversiteettiin, eläinten hyvinvointiin ja ihmisten terveyteen. (KPMG International Cooperative 2013.) Alan piirteet korostavat kaksoisolennaisuuden arvioinnin merkitystä, mutta samalla lisäävät sen käytännön tulkinnan haasteita kestävyysraportoinnissa, minkä takia kaksoisolennaisuuden käytännön soveltaminen nousee erityisen keskeiseksi kysymykseksi (Baumüller & Sopp 2022).

1.2 Tavoitteet ja rakenne

Tämän kandidaatintutkielman tavoitteena on tarkastella kaksoisolennaisuuden merkitystä kestävyysraportoinnissa sekä analysoida siihen liittyviä haasteita elintarvikealan yritysten raporteissa. Kaksoisolennaisuus on keskeinen osa Euroopan unionin uutta kestävyysraportointidirektiiviä, ja se edellyttää yrityksiltä taloudellisten sekä ympäristön ja yhteiskuntaan kohdistuvien vaikutusten yhtäaikaista arviointia (Direktiivi 2022/2464). Koska direktiivin soveltaminen on vielä uutta, kaksoisolennaisuuden käytännön toteuttamiseen liittyy useita tulkintahaasteita (Dunfjäll 2025), mikä tekee aiheesta erityisen ajankohtaisen ja perustellun tutkimuskohteen.

Tutkielma koostuu kirjallisuuskatsauksesta ja teoriaa täydentävästä empiirisestä osasta, jossa tarkastellaan elintarvikealan yritysten kestävyysraportteja kaksoisolennaisuuden osalta tapausesimerkeinä. Tutkimuskysymykset jakautuvat teoreettiseen ja empiiriseen osaan. Kirjallisuuskatsauksen tutkimuskysymyksenä on: mikä on kaksoisolennaisuuden merkitys kestävyysraportoinnissa ja millaisia haasteita siihen liittyy? Empiirisessä osassa tutkimuskysymyksenä toimii: miten kaksoisolennaisuutta on tulkittu käytännössä elintarvikealan yrityksissä ja havaitaanko valittujen elintarvikealan yritysten kestävyysraporteissa kirjallisuudessa tunnistettuja kaksoisolennaisuuden haasteita?

Tutkielman keskittyy elintarvikealaan, sillä ala on kestävyyskysymysten kannalta erittäin merkityksellinen. Elintarvikealalle tyypilliset pitkät ja monimutkaiset arvoketjut vaikeuttavat kaksoisolennaisuuden soveltamista kestävyysraportoinnissa, erityisesti arvoketjun alku- ja loppupäähän liittyvien vaikutusten ja riskien tunnistamisen osalta. (KPMG International Cooperative 2013.) Lisäksi alaa koskevat tiukat sääntelyvaatimukset ja korkeat sidosryhmäodotukset (Galeotti ym. 2025) tekevät siitä relevantin ja tärkeän tutkimuskohteen kaksoisolennaisuuden tarkastelulle.

Tutkielma muodostuu viidestä luvusta, joista ensimmäinen on johdanto. Luvussa 2 käydään läpi kestävyysraportoinnin taustaa sekä laajasti ympäri maailmaa käytettyjä kestävyysraportointi viitekehysiksi. Luvun lopussa esitellään CSRD-direktiivi ja ESRS-standardit, jotka muodostavat tutkielman kannalta keskeisen sääntelykontekstin. Luvussa myös vertaillaan eri viitekehysten olennaisuuden näkökulmia.

Luvussa 3 keskitytään kaksoisolennaisuuteen. Luvussa määritellään keskeiset käsitteet, esitellään kaksoisolennaisuuden arviointiprosessi sekä käsitellään kirjallisuudessa tunnistettuja kaksoisolennaisuuden haasteita, jotka muodostavat seuraavassa luvussa tehtävän dokumenttianalyysin rungon.

Luvussa 4 on tutkielman empiirinen osuus. Luvun alussa esitellään tutkimuksen aineisto, tutkimuskohteet ja tutkimusmenetelmä, joiden jälkeen valittujen yritysten kestävyysraportteja analysoidaan sekä yksittäin että vertailevasti. Luvun lopussa havaintoja peilataan teoriaan, ja arvioidaan missä määrin käytännön raportointi vastaa kirjallisuudessa tunnistettuja kaksoisolennaisuuden haasteita.

Luvusta 5 löytyy tutkielman yhteenveto ja johtopäätökset sekä vastataan tutkielman tutkimuskysymyksiin. Lisäksi luvun lopussa esitetään jatkotutkimusaiheita.

2 Kestävyyseraportointi

2.1 Historia ja kehitys

Olenaisuus on ollut osana yritysten raportointia jo pitkään, ja sen juuret ulottuvatkin taloudelliseen raportointiin ja tilintarkastukseen. Olenaisuutta on arvioitu perinteisesti taloudellisesta näkökulmasta, jolloin tieto on katsottu olennaiseksi, jos sen esittäminen tai pois jättäminen vaikuttaa tiedon käyttäjän päätöksentekoon. (Messier ym. 2005, 155). Kestävyyseraportoinnin yleistymisen myötä olenaisuuden käsite on kuitenkin nopeasti laajentunut koskemaan myös taloudellisen raportoinnin ulkopuolisia näkökulmia, kuten yritysten ympäristö- ja yhteiskuntavaikutuksia (Oll ym. 2024).

Kestävyyseraportoinnin historia ulottuu 1960–1970-luvuille saakka, jolloin ympäristövalveutuneisuus alkoi vahvistua yhteiskunnassa. Monet teokset, kuten *Silent Spring* (Carson 1962) ja *Limits to Growth* (Meadows ym. 1972), sekä vakavat ympäristökatastrofit, kuten Tšernobylin ydinvoimalaonnettomuus ja Exxon Valdezin öljyonnettomuus, lisäsivät yhteiskunnan huolta teollisuuden aiheuttamista riskeistä ihmisille ja ympäristölle (Latapí Agudelo ym. 2019, 6–7). Kestävyyseraportoinnin kehitykseen on vaikuttanut myös Freemanin (1984) sidosryhmäteoria, jonka mukaan yrityksen tulisi ottaa huomioon laajemmin monien eri sidosryhmien odotukset eikä ainoastaan osakkeenomistajien intressit. Tämä on osaltaan johtanut siihen, että yritysten raportointi on laajentunut pelkistä taloustiedoista kattavampaan kestävyyseraportointiin (Manalu ym. 2023). Myös legitimititeettiteoria on vaikuttanut osaltaan kestävyyseraportoinnin kehitykseen. Teorian mukaan yritykset pyrkivät varmistamaan toimintansa hyväksyttävyyden yhteiskunnassa, ja kestävyyseraportointi toimii keskeisenä välineenä tämän legitimitetin ylläpitämisessä ja vahvistamisessa. (Olateju ym. 2021.)

Yhteiskunnan lisääntyneen paineen myötä yritykset alkoivat raportoimaan enenevässä määrin ihmis-oikeusrikkomuksista, ympäristösaasteista ja muista toimintaansa liittyvistä ulkoisvaikutuksista 1990-luvulla (Kolk 2003). Samalla kehitettiin monia uusia ympäristöstandardeja ja -organisaatioita tukemaan yritysten yhteiskunta- ja vastuullisuusraportointia. Esimerkiksi World Business Council for Sustainable Development (WBCSD) sekä International Chamber of Commerce (ICC) loivat ohjeistuksia kestävään yritystoimintaan ja raportointiin (WBCSD: Our History 2024; ICC: Environment and Sustainability). Merkittävä askel kestävyyseraportoinnin kehityksessä oli myös vuonna 1997 perustettu myös Global Reporting Initiative (GRI), jonka kehittämät standardit ovat tänäkin päivänä maailman käytetyimpiä yritys vastuun ja kestävyden raportoinnissa (GRI: About GRI).

Kestävyyseraportointi on kuitenkin pitkään perustunut vapaaehtoiseihin viitekehyksiin, mikä on johtanut raportoinnin hajanaisuuteen ja heikkoon vertailtavuuteen. Ensimmäinen askel kohti pakollista,

laajamittaista kestävyysraportointia oli vuonna 2014 voimaan tullut Euroopan unionin Non-Financial Reporting Directive (NFRD). Direktiivi velvoitti suuria, yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä raportoimaan muista kuin taloudellisista tiedoista keskittyen ympäristö- ja henkilöstöasioihin, sosiaaliseen vastuuseen, ihmisoikeuksiin sekä korruption torjuntaan. (Direktiivi 2014/95.) NFRD sai kuitenkin kritiikkiä sen mukaan tehtyjen raporttien vertailukelvottomuudesta ja epäyhtenäisistä tiedoista sekä yksityiskohtien puuttumisesta (Breijer & Orij 2022).

Jo alle kymmenen vuoden päästä NFRD:n voimaantulosta hyväksyttiin korvaava kestävyysraportointidirektiivi CSRD, joka on huomattavasti edeltäjäänsä laajempi. Yritysten raportoinnissa nähtiin tarve yhdistää sekä yrityksen vaikutukset ympäristöön ja yhteiskuntaan että yhteiskunnan ja ympäristön vaikutus yrityksen talouteen, mihin CSRD:n soveltamiseksi laaditun ESRS-standardin (European Sustainability Reporting Standards) kaksoisolennaisuus perustuu. Uuden direktiivin mukaiset ESRS-standardit koskevat viisinkertaista määrää yrityksiä entiseen verrattuna samalla tuoden ulkoisen varmuuden vaatimuksen kestävyysraportointiin. (Fornasari & Traversi 2024.)

2.2 GRI ja IFRS S1/S2

Tällä hetkellä kestävyysraportoinnissa on kolme selvästi hallitsevaa standardistoa: GRI, IFRS S1 ja S2 sekä ESRS. Yksi merkittävä ero näiden viitekehyksien välillä on tapa, jolla olennaisuutta lähestytään, ja nämä erot ovat osaltaan luoneet haasteita raporttien vertailukelpoisuuteen ja lisänneet haasteita kestävyystiedon tulkinnassa.

GRI on jo pitkään ollut maailman laajimmin käytetty kestävyysraportoinnin viitekehys. Sen tavoitteena on ollut luoda mekanismi, jonka avulla organisaatiot voivat viestiä läpinäkyvästi taloudellisista, ympäristöllisistä ja sosiaalisista vaikutuksistaan eri sidosryhmille, kuten työntekijöille, paikallisyhteisöille, kansalaisjärjestöille ja sijoittajille. GRI painottaa sopivansa erityisen hyvin yrityksille, joiden tavoitteena on rakentaa vahva luottamus sidosryhmiinsä. Se on suunniteltu globaaliin käyttöön eikä ole sidottu muihin paikallisiin säännöksiin eikä myöskään ole pakollinen raportointiviitekehys. GRI lähestyy olennaisuuden käsitettä kaksoisolennaisuuden kautta keskittyen kuitenkin taloudellista olennaisuutta huomattavasti enemmän vaikutusolennaisuuteen. (GRI - About GRI.)

IFRS-kestävyysraportointistandardit, IFRS S1 ja S2, ovat IFRS-säätiön alaisuudessa toimivan International Sustainability Standards Boardin (ISSB) julkaisemia standardeja, jotka keskittyvät sijoittajille olennaiseen kestävyystietoon. IFRS S1 edellyttää organisaatioita raportoimaan olennaisista kestävyysriskeistä ja -mahdollisuuksista, kun taas IFRS S2 keskittyy ilmastoon liittyviin riskeihin ja mahdollisuuksiin, joilla voi olla vaikutusta yrityksen taloudelliseen suorituskäyttöön ja sijoittajien

päätöksentekoon. IFRS-kestävyysstandardit lähestyvät olennaisuutta pelkästään taloudellisesta näkökulmasta, ja niiden mukaan tuotetut raportit on ensisijaisesti tarkoitettu täyttämään sijoittajien ja lainanantajien tarpeet. (IFRS S1 General Requirements; IFRS S2 Climate-related Disclosures.)

Viitekehysten eri olennaisuuden lähestymistavat voivat merkittävästi vaikuttaa niillä tuotettuihin raportteihin ja niiden läpinäkyvyyteen. Esimerkiksi GRI:n mukaan tuotetussa raportissa organisaatio voi luokitella tietyn sosiaalisen tai ympäristöön liittyvän vaikutuksen olennaiseksi, kun taas IFRS S1/S2:n mukaan tehdyssä raportissa jättää asian kokonaan mainitsematta, jos sillä ei ole taloudellisia vaikutuksia. Ero havainnollistaa, kuinka viitekehysten toisistaan poikkeavat olennaisuuden lähestymistavat johtavat erilaisiin raportointiratkaisuihin.

Lisäksi viitekehysten mukaan tehtyjen raporttien yksityiskohtaisuus ja rakenne eroavat. GRI keskittyy yksityiskohtaisten ja standardoitujen mittareiden esittämiseen aihealueittain ja aloittain, mikä ohjaa konkreettisten vaikutusten raportointiin erityisesti sosiaalisesta ja ympäristöön keskittyvästä näkökulmasta. IFRS S1/S2 taas painottaa kvalitatiivista ja kvantitatiivista tietoa hallinnosta, strategiasta, riskien hallinnasta ja mittareista, joilla on vaikutusta yrityksen arvoon, ja jotka ovat hyödyllisiä sijoittajille ja luotonantajille. (Teixeira 2025, 5107–5109.)

2.3 CSRD ja ESRS

Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) on Euroopan unionin säätämä kestävyysraportointia koskeva direktiivi, joka velvoittaa sen piiriin kuuluvat yritykset raportoimaan toimintansa vastuullisuudesta laajemmin ja yksityiskohtaisemmin kuin aiempi NFRD-direktiivi vaati. Direktiivin taustalla on EU:n vihreän kehityksen ohjelma (European Green Deal), joka pyrkii tekemään Euroopasta modernin, resurssitehokkaan ja kilpailukykyisen talouden sekä saavuttamaan ilmastoneutraaliuden vuoteen 2050 mennessä. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi EU korostaa tarvetta ohjata pääomavirtoja kestäviin investointeihin, hallita esimerkiksi ilmastonmuutoksesta aiheutuvia rahoitusriskejä sekä edistää taloudellisen toiminnan läpinäkyvyyttä ja pitkäjänteisyyttä. Tavoitteiden onnistumiseen taas tarvitaan yritysten julkistamaa vertailukelpoista ja luotettavaa kestävyysraportointia. (Direktiivi 2022/2464.)

CSRD-direktiivi pohjautuu näihin tarpeisiin, ja sen keskeisenä tavoitteena on parantaa kestävyysraportoinnin vertailukelpoisuutta, yhdenmukaistaa raportointikäytäntöjä sekä lisätä raportoidun tiedon luotettavuutta. Lisäksi direktiivin tavoitteena on pienentää viherpesun riskiä, tukea EU:n laajempia kestävyystavoitteita ja vahvistaa vastuullisuuden roolia yritysten strategiassa ja hallinnossa. (Direktiivi 2022/2464.)

CSRD-direktiivi tulee käyttöön eri kokoisille yrityksille vaiheittain lopulta kattaaen pörssiyritykset (pois lukien mikroyhtiöt), kaikki suuret yhtiöt ja vakuutus- ja luottolaitokset sekä myös merkittävät EU:n ulkopuoliset yritykset, joilla on merkittävää liiketoimintaa EU-alueella. Ensimmäisessä soveltamisvaiheessa raportointivelvollisuus koski NFRD:n piiriin kuuluneita yrityksiä, joiden henkilöstömäärä tilikaudella ylitti 500, ja raportointi koski tilikautta 2024. Seuraavana vuonna raportointi koskee myös suuria yrityksiä, jotka aloittavat raportoinnin tilikaudesta 2025. Kolmannessa aallossa direktiiviä sovelletaan lopulta kaikkiin pieniin ja keskisuuriin pörssiyrityksiin, ja myöhemmin vielä tiettyihin EU:n ulkopuolisiin yrityksiin. (Taloushallintoliitto: CSRD.)

CSRD-sääntelyn toimeenpanoon on myöhemmin kohdistunut myös tarkennuksia ja kevennysehdoituksia Omnibus I -kokonaisuuden kautta. Omnibus I on Euroopan komission julkaisema direktiivipaketti sääntelyn yksinkertaistamiseksi, jonka tavoitteena on vähentää erityisesti yrityksiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa ja kaventaa CSRD:n soveltamisalaa. Sen tultua voimaan vuonna 2026, suuri osa yrityksistä rajautui CSRD:n ulkopuolelle, direktiivin kattaen enää vain yritykset, joilla on yli 1000 työntekijää ja joiden nettoliikevaihto ylittää 450 miljoonaa euroa. Kevennykset eivät kuitenkaan poista CSRD:n keskeisiä periaatteita, kuten kaksoisolennaisuutta, vaan niiden tarkoituksena on keskittää sääntelyn velvoitteet yrityksiin, joilla on suurimmat taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset. (Euroopan komissio: Omnibus I.)

Non-Financial Reporting -direktiiviin (NFRD) liittyi monia puutteita, minkä vuoksi EU:ssa nähtiin tarve kehittää uusi ja kattavampi direktiivi kestävyysraportointia varten. CSRD-direktiivin tavoitteena on rakentua NFRD:n pohjalle ja paikata sen puutteita laajentamalla raportointivelvollisten yritysten määrää ja parantaa raportoidun tiedon laatua, vertailukelpoisuutta, luotettavuutta ja relevanssia (Dunfjäll 2025). NFRD:n merkittävämmäksi puutteellisuudeksi on tunnistettu se, että yritykset eivät raportoineet kaikkia olennaisia kestävyteen liittyviä seikkoja, minkä lisäksi raportoidun tiedon vertailtavuus ja luotettavuus jäivät heikoiksi (Euroopan komissio: valmisteluasiakirja). Puutteet johtuivat pitkälti standardoinnin puutteesta, sillä NFRD:ssä ei määritelty yhteneväisiä raportointistandardeja, vaan ainoastaan vähimmäisvaatimukset (La Torre ym. 2018). Myös pakollisen ulkoisen varmuksen puute NFRD:ssä heikensi raportoinnin luotettavuutta, minkä takia CSRD:ssä ulkoinen varmuus on tullut pakolliseksi osaksi direktiivin mukaista kestävyysraportointia (Damiano & Valenza 2025).

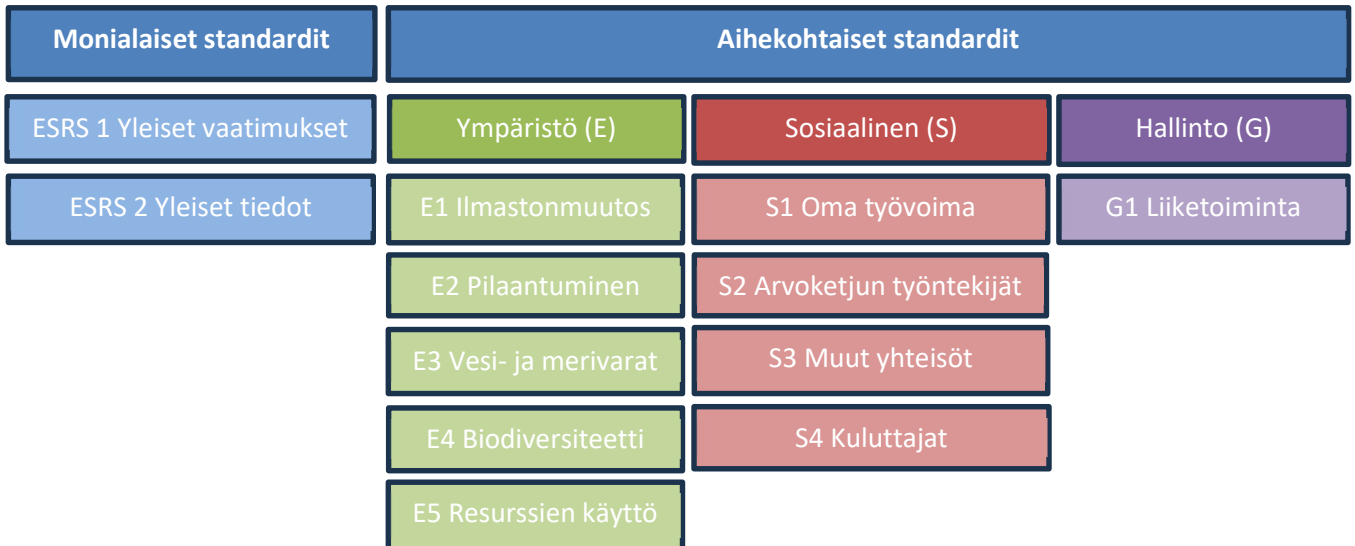
CSRD-direktiiviä täydentävät European Sustainability Reporting Standards (ESRS) -standardit, joiden tarkoituksena on vastata erityisesti NFRD-direktiiviin kohdistettuun kritiikkiin raportoinnin puutteellisesta yhdenmukaisuudesta ja standardoinnin vähäisyydestä. NFRD:n mukainen raportointi

oli kohtuuttoman joustavaa ja epäspesifiä, minkä vuoksi yritysten raporteissa esiintyi huomattavia eroja sisällön kattavuudessa, rakenteessa ja yksityiskohtaisuudessa. Tämä heikensi raportoidun tiedon vertailukelpoisuutta ja vaikeutti sidosryhmien mahdollisuuksia arvioida yritysten kestävyystoimintaa luotettavasti. ESRS-standardien tarkoituksena on yhtenäistää raportointikäytäntöjä asettamalla yksityiskohtaiset ja sitovat tiedonantovaatimukset, jotka parantavat kestävyysraportoinnin läpinäkyvyyttä, vertailukelpoisuutta ja varmennettavuutta. (Fornasari & Traversi 2024.)

ESRS-standardit toimivat CSRD-direktiivin toimeenpanovälineenä ja määrittelevät CSRD:n velvoittaman kestävyysraportoinnin toteutuksen käytännössä. Standardeilla pyritään takaamaan raportoidun tiedon johdonmukaisuus ja vertailtavuus kaikkien raportointivelvollisten välillä sekä edistää läpinäkyvyyttä. ESRS tukee myös ulkoista varmennusta edellyttämällä tarkkaa, rakenteellista ja jäljitettävää raportointia. Standardien myötä kaikki CSRD:n soveltamisalaan kuuluvat yritykset seuraavat samoja ohjeita raportoinnissaan, mikä helpottaa ulkoisen varmennuksen toteuttamista. Tästä on hyötyä myös sijoittajille ja muille sidosryhmille, jotka tukeutuvat yritysten ESG-raportointiin arvioidessaan yritysten vastuullisuutta, riskejä ja pitkän aikavälin kestävyyttä. (Fornasari & Traversi 2024.)

ESRS koostuu 12 standardista kuvion 1 mukaisesti. Standardit on jaoteltu kahteen pääryhmään: monialaiset standardit (cross-cutting standards) ja aihekohtaiset standardit (topical standards). Monialaisiin standardeihin kuuluvat ESRS 1 Yleiset vaatimukset ja ESRS 2 Yleiset tiedot, jotka määrittävät pakolliset vaatimukset ja raportoitavat tiedot kaikille CSRD:n soveltamisalaan kuuluville yrityksille riippumatta niiden toimialasta. ESRS 1 määrittelee kestävyysraportoinnin yleiset raportointiperiaatteet ja käsitteet sekä toimii koko ESRS-kokonaisuuden perustana. Se sisältää muun muassa kaksoisolennaisuuden käsitteen määritelmän. ESRS 2 puolestaan asettaa pakolliset tiedonantovaatimukset kaikille CSRD:n piiriin kuuluville yrityksille. Tiedot keskittyvät yrityksen strategiaan ja liiketoimintamalliin (SBM), johtamiseen (GOV), olennaisiin vaikutuksiin, riskeihin ja mahdollisuuksiin (IRO) sekä kestävyysmittareihin ja tavoitteisiin (MDR). (Fornasari & Traversi 2024.)

Toiseen pääosioon kuuluu kymmenen standardia, jotka on jaoteltu vielä kolmeen alaryhmään: ympäristö (E), sosiaaliset tekijät (S) ja hallintotapa (G). Ympäristöstandardeihin kuuluu ilmastonmuutos (E1), pilaantuminen (E2), vesi- ja merivarat (E3), biodiversiteetti ja ekosysteemit (E4) ja resursien käyttö ja kiertotalous (E5). Sosiaalisiin standardeihin taas kuuluu oma työvoima (S1), arvoketjun työntekijät (S2), vaikutusten kohteena olevat yhteisöt (S3) ja kuluttajat ja loppukäyttäjät (S4). Viimeiseen kategoriaan eli hallinnollisiin standardeihin kuuluu liiketoiminnan harjoittaminen (G1). (Fornasari & Traversi 2024.)

Kuvio 1. ESRS-standardit (EFRAG: ESRS)

Aihekohtaisista standardeista on raportoitava yrityksen olennaisuusanalyysin perusteella. Lähtökohdana on, että yrityksen tulee raportoida vain ne aihekohtaiset kestävyysaiheet, jotka on arvioitu olennaisiksi. Poikkeuksena on kuitenkin ilmastonmuutosta (E1) koskeva standardi: jos yritys toteaa, että ilmastonmuutos ei ole olennainen raportoitava tekijä, on sen kuitenkin annettava yksityiskohtainen selvitys olennaisuusanalyysin tuloksista ja raportoitava, miten tällaiseen johtopäätökseen on päädytty. Tämä poikkeus korostaa ilmastonmuutoksen erityisasemaa EU:n kestävyysraportointisääntelyssä ja kertoo sen vaikutusten roolista. Muista aihekohtaisista standardeista riittää lyhyempi perustelu osana olennaisuusanalyysiä niiden päätyessä epäolennaisien aiheiden joukkoon. (Niskala & Palmuaro 2023, 104–106.)

Merkittävä ero ESRS-standardeissa muihin kestävyysraportointi viitekehyksiin liittyy olennaisuuden määrittelyyn. ESRS velvoittaa yritykset arvioimaan toimintaansa kaksinkertaisen olennaisuuden periaatteen mukaisesti, jossa yrityksen on otettava huomioon sekä vaikutuksen olennaisuus että taloudellinen olennaisuus. Tämä tarkoittaa, että yritysten on tarkasteltava paitsi toimintansa vaikutuksia ympäristöön ja yhteiskuntaan myös kestävyteen liittyvien tekijöiden vaikutuksia yrityksen taloudelliseen asemaan ja kehitykseen. Sen sijaan GRI ja IFRS S1/S2 standardeissa arvioidaan enimmäkseen vain toista näistä näkökulmista. Eri viitekehysten poikkeavat määritelmät olennaisuudesta voivat johtaa raportointikäytäntöjen eriävyyksiin, mikä voi heikentää raporttien vertailtavuutta ja kokonaiskuvan muodostumista yrityksen vastuullisuudesta. EU sääntelyllään pyrkiikin

kaksoisolennaisuuden kautta tarjoamaan kattavamman kuvan yrityksen kestävyysvaikutuksista ja niihin liittyvistä riskeistä ja mahdollisuuksista. (Euroopan komission delegoitu asetus 2023/2772.)

CSRD-direktiivi ja ESRS-standardit ovat tehneet kaksoisolennaisuudesta keskeisen periaatteen kestävyysraportoinnissa, mikä laajentaa olennaisuuden tarkastelua taloudellisista vaikutuksista yritysten ympäristö- ja yhteiskuntavaikutuksiin. Tämä muutos tuo raportointiin uusia vaatimuksia, mutta myös tulkinnanvaraisuutta ja käytännön haasteita. Näitä teemoja tarkastellaan seuraavassa luvussa keskittyen kaksoisolennaisuuden käsitteeseen, arviointiprosessiin ja siihen liittyviin keskeisiin haasteisiin.

3 Kaksoisolennaisuus

3.1 Vaikutusolennaisuus ja taloudellinen olennaisuus

Kaksoisolennaisuuden periaatteen mukaan yritysten on raportoitava toiminnastaan kahdesta näkökulmasta. Niiden on tarkasteltava, miten yrityksen toiminta vaikuttaa ympäristöön ja yhteiskuntaan eli sisältä ulos päin (inside-out) sekä miten kestävyteen liittyvät tekijät vaikuttavat yritykseen taloudellisten riskien ja mahdollisuuksien kautta eli ulkopuolelta sisäänpäin (outside-in). Kaksoisolennaisuus kattaa siis kaksi olennaisuuden ulottuvuutta: vaikutusolennaisuus (impact materiality) ja taloudellinen olennaisuus (financial materiality). Vaikutusolennaisuuden näkökulmasta kestävyysaihe on oleellinen, jos yrityksen toiminta aiheuttaa positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia ihmisiin, ympäristöön tai yhteiskuntaan. Tällaisia vaikutuksia voi olla esimerkiksi kasvihuonepäästöt, työoloihin liittyvät kysymykset tai paikallisyhteisöihin kohdistuvat vaikutukset. Vaikutusolennaisuuteen sisältyy sekä todelliset, toteutuneet vaikutukset että mahdolliset, tulevaisuudessa ilmenevät vaikutukset. (Baumüller & Sopp 2021.)

Taloudellisessa olennaisuudessa tarkastellaan kestävyysaiheiden aiheuttamia riskejä ja mahdollisuuksia yrityksen toiminnalle ja taloudelliselle asemalle. Esimerkiksi ilmastonmuutokseen liittyvä sääntely, panostukset työoloihin tai kuluttajien muuttuvat kulutuspreferenssit voivat vaikuttaa yrityksen taloudelliseen tilanteeseen. Taloudellisen olennaisuuden pääkohderyhmä on osakkeenomistajat ja sijoittajat, kun taas vaikutusolennaisuus on suunnattu koko sidosryhmäkentälle. Tyypillisesti erityisen kiinnostuneita vaikutusolennaisuudesta ovat kuluttajat, työntekijät, liikekumppanit, paikallisyhteisöt ja kansalaisjärjestöt. Kuitenkin enenevässä määrin myös sijoittajat ovat kiinnostuneita vaikutusolennaisuudesta, sillä se auttaa ymmärtämään paremmin sijoitustensa kestävyysvaikutuksia, jotka heijastavat sijoitusten riskeihin ja tuottoihin. (Baumüller & Sopp 2021.)

Euroopan komissio antoi Euroopan tilinpäätösraportoinnin neuvoo-antavalle ryhmälle (European Financial Reporting Advisory Group, EFRAG) toimeksiannon laatia ESRS-standardit, jotka toimivat CSRD-direktiivin toimeenpanon keskeisenä välineenä (EFRAG: ESRS). EFRAGin mukaan kaksoisolennaisuus on ”käsite, joka tarjoaa kriteerit sen arvioimiseksi, onko kestävyteen liittyvä aihe tai tieto sisällytettävä yrityksen kestävyysraporttiin” (Double Materiality Guidelines 2022, 4). EFRAG myös määrittelee, että yritysten on raportoitava aiheista, jotka ovat olennaisia joko molempien ulottuvuuksien tai vain toisen ulottuvuuden perusteella.

3.2 Arviointiprosessi

Kaksoisolennaisuuden arviointiin liittyy vahvasti kaksoisolennaisuusanalyysi (double materiality assessment, DMA), joka yrityksen on suoritettava osana ESRS-standardien mukaista kestävyysraportointia. Kaksoisolennaisuusanalyysin perusteella yritys tunnistaa kaikki raportoitavat kestävyysaiheisiin liittyvät vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet. ESRS-standardit eivät kuitenkaan määrittele, miten prosessi kuuluisi tehdä käytännössä, mutta sen on silti täytettävä standardien vaatimukset. Kaksoisolennaisuusanalyysi on myös tärkeää dokumentoida kattavasti, jotta sidosryhmien on helppo tulkita sitä, ja se on tehtävä vuosittain, vaikkakin aiempia analyysejä on syytä hyödyntää työtaakan helpottamiseksi. (Niskala & Palmuaro 2023, 80–81.)

Vaikka kaksoisolennaisuusanalyysi tarjoaakin systemaattisen lähestymistavan kestävyiden arviointiin, voi sen soveltaminen käytännössä olla yrityksille haasteellista. Etenkin toimialoilla, joilla arvoketjut ovat monimutkaisia ja vaikutukset laaja-alaisia, olennaisuuden arviointi edellyttää laajaa tiedonkeruuta, vuorovaikutusta sidosryhmien kanssa ja vaikutusten ja riskien keskinäistä vertailua. Arviointiprosessiin saattaa liittyä myös huomattavaa tulkinnanvaraisuutta, mikä vaikuttaa kestävyysraporttien laatuun ja vertailtavuuteen. (Adams ym. 2021a.)

Läpi kaksoisolennaisuusanalyysiprosessin on keskeistä huomioida eri sidosryhmät, sillä monet kestävyteen liittyvistä vaikutuksista kohdistuvat suoraan yrityksen ulkopuolisiin toimijoihin (Dyczkowska & Szalacha 2025). Sidosryhmäyhteistyöllä, kuten avoimella kommunikoinnilla, haastatteiluilla ja verkostoitumisella, on huomattu olevan positiivinen vaikutus yritykseen kaventaen sidosryhmien ja yrityksen etujen välistä kuilua sekä parantamalla kaksoisolennaisuusanalyysin laatua (Torrelli ym. 2020). Torrelli ym. (2020) korostavat sidosryhmäyhteistyön lisäämistä ja sidosryhmien näkökulman priorisointia osana kaksoisolennaisuuden arviointia. Samalla on kuitenkin huomioitava, että sidosryhmien osallistaminen edellyttää yrityksiltä selkeitä menetelmiä ja resursseja, jotta vuorovaikutus ei jää muodolliseksi, vaan tukee aidosti olennaisten kestävyysaiheiden tunnistamista ja arviointia.

Olennaisuutta tarkastellessa yrityksen on otettava oman toimintansa lisäksi huomioon myös koko arvoketjunsä. Yrityksen on raportoitava olennaiset arvoketjuun liittyvät tiedot silloin, kun ne ovat olennaisia sen toiminnan vaikutusten, riskien tai mahdollisuuksien ymmärtämiseksi. Tämä on tärkeää erityisesti toimialoilla, joilla merkittävä osa ympäristö- ja sosiaalisista vaikutuksista syntyy yrityksen oman toiminnan ulkopuolella, esimerkiksi raaka-ainetuotannossa, logistiikassa tai jake-lussa. Olennaisuuden arviointi ei siis rajoitu vain yrityksen omaan operatiiviseen toimintaan, vaan

kattaa myös epäsuorat vaikutukset arvoketjun eri vaiheissa. (Euroopan komission delegoitu asetus 2023/2772.)

Kaksoisolennaisuusanalyysiprosessiin kuuluu yleisesti neljä vaihetta: kestävyyskontekstin ymmärtäminen, kestävyysvaikutusten tunnistaminen, niiden arviointi sekä olennaisten vaikutusten identifiointi. Olennaisuusanalyysi alkaa yrityksen toimien ja yrityssuhteiden kattavalla määrittämisellä, jonka tarkoituksena on ymmärtää yrityksen liiketoiminnan luonne ja sisältö sekä toimialaa koskevat säädökset, riskit ja mahdollisuudet. Näitä voidaan analysoida esimerkiksi yrityksen liiketoimintasuunnitelman, strategian ja tilinpäätöksen avulla. Keskeinen osa kestävyyskontekstin ymmärtämisestä on avainsidosryhmien määrittäminen ja heidän kestävyysodotustensa kartoittaminen. Sidosryhmävuorovaikutuksen implementointi osaksi koko kaksoisolennaisuusanalyysiprosessia helpottaa sidosryhmille merkittävien kestävyysaiheiden määrittämistä. (Dyczkowska & Szalacha 2025, 9.)

Kestävyystoimintaympäristön määrittämisen jälkeen yritys siirtyy relevanttien kestävyystekijöiden tunnistamiseen sekä yrityksen omassa toiminnassa että arvoketjussaan. Tämän vaiheen lopputuloksena syntyy niin sanottu ”pitkä lista” relevanttien kestävyystekijöiden vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista (IRO), joista kaikki tekijät eivät kuitenkaan välttämättä ole olennaisia yritykselle. Relevanttien kestävyystekijöiden tunnistamisessa yrityksen on hyvä käyttää apunaan sidosryhmävuoropuhelua, tieteellisiä lähteitä sekä myös ulkopuolisia asiantuntijoita. Vuoropuhelu voidaan toteuttaa joko kyselyillä heille tärkeistä kestävyysaiheista tai palautekyselyinä yrityksen alustavasta ”pitkästä listasta”. (Niskala & Palmuaro 2023, 83–84.)

Kolmantena vaiheena prosessissa on kestävyysvaikutusten, -riskien ja -mahdollisuuksien arviointi eli olennaisten IRO-tekijöiden määrittäminen. Arviointi perustuu edellisessä vaiheessa tunnistettuihin relevantteihin tekijöihin ja niiden suhteelliseen suuruuteen. Vaikutusolennaisuutta arvioidaan seuraavien osatekijöiden perusteella: mittakaava, laaja-alaisuus, korjaamaton luonne negatiivisten vaikutusten osalta ja todennäköisyys potentiaalisten vaikutusten osalta. Taloudellisessa olennaisuudessa keskeiset tekijät taas ovat tapahtuman taloudellisen vaikutuksen suuruus ja todennäköisyys. Molempien kaksoisolennaisuuden ulottuvuuden osalta on huomioitava myös aikahorisontti, sillä kestävyysteen liittyvät seuraukset voivat ilmetä eri aikaväleillä. (Niskala & Palmuaro 2023, 84–86.)

Prosessin viimeisenä vaiheena on olennaisten vaikutusten identifiointi. Olennaisuuden raja-arvojen asettamisen avulla yritys saa laadittua niin kutsutun ”lyhyen listan” olennaisista kestävyysaiheista vaikutuksineen (Niskala & Palmuaro 2023, 87). Vaikutusolennaisuuden osalta kynnysarvon ylittyminen tarkoittaa sitä, että vaikutuksen suuruus on riittävä vaikuttamaan sidosryhmien tai rahoittajien päätöksentekoon. Tämä suuruus on kuitenkin melko subjektiivinen käsite, jonka takia

kynnysarvon asettamisessa olisi priorisoitava objektiivista näyttöä antavaa aineistoa perusteluissa. Taloudelliselle olennaisuudelle ESRS-standardit eivät määritä tiettyä raja-arvoa, vaan yritys voi määrittellä sen tapauskohtaisesti, esimerkiksi suhteuttamalla vaikutuksia tiettyihin tilinpäätöseriini. Tässä on kuitenkin huomioitava, että taloudellisen olennaisuuden arviointiaika kestävyysraportoinnissa usein ulottuu pidemmälle kuin tilinpäätöksissä yleensä, jolloin on myös arvioitava taloudellisia vaikutuksia pidemmällä aikavälillä. (Dyczkowska & Szalacha 2025, 9–10.)

ESRS 2 edellyttää yrityksiä antamaan selvityksen olennaisten tietojen määrittelystä, kuvaamaan olennaisuusanalyysiprosessinsa sekä raportoimaan kaikki tunnistetut olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus yhteisön strategian ja liiketoimintamallin kanssa. Lisäksi yritysten on laadittava erillinen taulukko muuhun kuin EU:n lainsäädäntöön liittyvistä datapisteistä sekä myös merkittävä taulukkoon tietopisteet, jotka se määritteli epäolennaisiksi. Taulukon avulla sidosryhmät voivat varmistua siitä, onko tietty tieto sisällytetty raporttiin vai onko se jätetty pois nimenomaan epäolennaisena. (Euroopan komission delegoitu asetus 2023/2772.)

3.3 Haasteet

Vaikka kaksoisolennaisuus on noussut keskeiseksi aiheeksi EU:n kestävyysraportoinnissa, on sen implementointi raportointiprosesseihin osoittautunut yrityksille haastavaksi. Kirjallisuudessa on tunnistettu useita kaksoisolennaisuuteen liittyviä ongelmakohtia, joista keskeisimpiä ovat käsitteiden ja kaksoisolennaisuusanalyysiprosessin (DMA) monimutkaisuus, datan saatavuuteen liittyvät rajoitteet sekä raportoinnin edellyttämät lisääntyneet resurssitarpeet.

Yksi keskeisimmistä haasteista on kaksoisolennaisuuden käsitteellinen epäselvyys ja tulkinnanvaraisuus. Olennaisuuden käsitteestä on väitelty vuosien varrella paljon sen epäselvyyden vuoksi (Fiandrino ym. 2022), mikä on lisännyt käsitteen soveltajien epävarmuutta ja altistanut raportit mahdolliselle strategiselle tulkinnalle (Dyczkowska & Szalacha 2025, 6). Miettisen (2024) mukaan senkin jälkeen, kun siirryttiin NFRD:n epäselkeästä olennaisuuden määritelmästä CSRD:n täsmällisempään kaksoisolennaisuuden määritelmään, on yritysten laatimissa raporteissa ja olennaisuuden määritelmässä huomattavia epäjohdonmukaisuuksia. Tämä vaikeuttaa tiedon käyttäjien mahdollisuutta arvioida yritysten kestävyystietoja ja heikentää raporttien vertailtavuutta.

Olennaisuuden määrittelemiseen liittyy myös merkittävää subjektiivisuutta ja tulkinnanvaraisuutta. Baumüller ja Sopp (2021) kertovat olennaisuuteen kuuluvan luonnollisesti tarve tulkinnalle ja tietylle liikkumavaralle, jonka takia yrityksen on käytettävä omaa harkintavaltaansa päättäessään, miten kaksoisolennaisuuden periaatetta hyödynnetään käytännössä. Tämä harkintavara tuo mukanaan

strategisen tulkinnan riskin, jossa yritys voi monitulkinnallisuuden varjolla jättää tiettyjä kestävyys-teen liittyviä seikkoja raportoimatta tai korostaa muita esittääkseen toimintansa mahdollisimman suotuisassa valossa (Baumüller & Sopp 2021). Tällainen strateginen valikointi heijastaa legitimi-teettiteorian ajatusta, jonka mukaan yritykset pyrkivät viestinnällään varmistamaan ja ylläpitämään toimintansa hyväksyttävyyttä yhteiskunnassa. Kestävyysraportointi toimii tällöin keinona vastata sidosryhmien odotuksiin ja hallita yritykseen kohdistuvia paineita, vaikka raportointi ei välttämättä aina tarjoaisi täysin neutraalia tai kattavaa kuvaa yrityksen kaikista kestävyysvaikutuksista. (Deegan 2002.) Tämä korostaa kaksoisolennaisuusanalyysin merkitystä sekä arviointiprosessin läpinäkyvyyden tärkeyttä raportoinnin luotettavuuden ja vertailtavuuden kannalta (Adams ym. 2021b).

Toinen huomattava haaste liittyy kaksoisolennaisuusanalyysin prosessin monimutkaisuuteen, joka on osoittautunut yrityksille erityisen vaativaksi. Prosessi edellyttää yritykseltä kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen datan integrointia useista eri lähteistä sekä IRO-tekijöiden vakavuuden, todennäköisyyden ja suuruuden arviointia. Tämä moniulotteinen lähestymistapa vaatii yritykseltä merkittäviä resursseja, kuten laadukasta dataa, analysointityökaluja ja ammattitaitoa. (Dyczkowskan & Szalachan 2025.)

ESRS-standardit eivät kuitenkaan määrittele tarkasti, miten olennaisuusanalyysin prosessi pitäisi toteuttaa. Tämän takia yritysten täytyy tulkita EFRAGin antamia yleisluontoisia ohjeita, mikä on johtanut epä johdonmukaisiin käytäntöihin DMA-prosessissa yritysten välillä. Erityisen haastavaksi on osoittautunut olennaisuuden raja-arvojen määrittäminen. Se on hyvin subjektiivista, minkä takia yrityksen on kyettävä perustelemaan tekemänsä valinnat. Kattavien perustelujen ja dokumentaation avulla voidaan taata läpinäkyvyys ja vertailtavuus raportoinnissa. (Dunfjäll 2025, 938–939.) Dyczkowskan ja Szalachan (2025) mukaan yksi yritysten suurimmista haasteista on objektiivisten kriteerien löytäminen raja-arvojen perusteluun, sillä raja-arvot määrittää usein yrityksen ydintiimi. Tämä saattaa strategisen tulkinnan riskin lisäksi aiheuttaa olennaisten tietojen tulvan, jos liian monet aiheet asetetaan olennaisiksi, jolloin yritys ei pysty keskittymään kaikista olennaisimpiin kestävyys haasteisiin.

Kolmantena merkittävänä haasteena kaksoisolennaisuudessa ja sen analyysiprosessissa on datan saatavuus ja arvoketjun vaikutusten arviointi. Yrityksen usein kohtaavat ongelmia kerätessään luotettavaa tietoa sekä arvoketjun alku- että loppupäästä. Tämä johtaa usein Scope 3 -päästöjen, heikkoon raportointiin, sillä yritykset eivät ole saaneet riittävästi dataa toimittajilta ja jakelijoilta. Scope 3 -päästöillä tarkoitetaan yrityksen koko arvoketjussa syntyviä epäsuoria kasvihuonekaasupäästöjä, jotka eivät kuulu yrityksen omasta toiminnasta tai ostetusta energiasta aiheutuviin päästöihin

(Hertwich & Wood 2018). Arvoketjujen monimutkaisuus pahentaa arvoketjuidaan liittyvää ongelmaa. Yrityksillä ei usein myöskään ole riittäviä työkaluja tai resursseja suorittaa perusteellisia arvioita kestävyysseikoista muiden kuin suorien toimittajien osalta, mikä rajoittaa arvoketjuanalyysin kattavuutta. (Dunfjäll 2025.) Esimerkiksi Unileverillä, joka on brittiläinen elintarvikealan yritys, on noin 54 000 toimittajaa arvoketjussaan (Unilever: Suppliers), minkä vuoksi tiedonkulku ja -laatu voivat kärsiä, jonka seurauksena myös kestävyysraporttien laatu voi heiketä (Mezzanotte 2023).

Neljäs laaja haaste, jota kaksoisolennaisuuden implementointi raportointikäytäntöihin lisää, on yritysten lisääntynyt resurssitarve. Täyttääkseen lisääntyvät raportointivelvoitteet, yritysten on luotava ja vakiinnutettava uusia raportointijärjestelmiä, jotka johtavat usein myös organisaation johtamistapojen muutokseen. Näistä muutoksista aiheutuu yrityksille huomattavia lisäresurssitarpeita. Kustannuksia lisäävät erityisesti kestävyystiedon kerääminen, sen käsittely ja syöttäminen raportointijärjestelmiin sekä tiedon välittäminen sidosryhmille. (Baumüller & Sopp 2021.)

Olennaisuuden arviointi ei myöskään ole yrityksille aina yksinkertaista, minkä takia monenlainen osaaminen on tarpeen. Yritykset joutuvat hyödyntämään ulkopuolisia asiantuntijoita, järjestämään omalle henkilöstölle koulutuksia sekä panostamaan resursseja sidosryhmävuorovaikutukseen kattavien ja luotettavien tulosten saamiseksi. (Dunfjäll 2025.) Dunfjäll (2025) kuitenkin huomauttaa resurssitarpeen olevan korkeampi alkuvaiheessa, jossa uusia raportointikäytäntöjä vasta implementoidaan osaksi organisaatiota, ja kustannusten oletetaan tasaantuvan ajan myötä.

Edellä kuvatut haasteet osoittavat, että kaksoisolennaisuuden arvioinnin prosessi on monimutkainen ja resursseja vievä tehtävä yrityksille. Ongelmat käsitteiden määrittelemisessä, DMA-prosessissa ja datan saatavuudessa voivat johtaa koko kaksoisolennaisuusprosessin tuloksiin tunnistettujen olennaisten aiheiden osalta sekä sitä kautta kestävyysraporttien laatuun ja vertailtavuuteen. Myös eri toimialat tuovat oman haasteensa kaksoisolennaisuuden tulkintaan, sillä kaksoisolennaisuusprosessi ei ole yhdenmukaisesti kaikkiin tilanteisiin sovellettava, vaan se on suunniteltava sopimaan yrityksen ja toimialan tarpeisiin (Dunfjäll 2025). Seuraavassa luvussa tutustutaan elintarvikealan erikoispiirteisiin kaksoisolennaisuuden soveltamisessa sekä analysoidaan, millaisia haasteita alan yritysten raporteissa esiintyy käytännössä.

4 Empiirinen analyysi

4.1 Aineisto, tutkimuskohteet ja tutkimusmenetelmä

Tässä tutkimusosiossa analysoidaan kahden suomalaisen elintarvikealan yrityksen vastuullisuusraportteja. Elintarvikeala valikoitui tutkimuskohteeksi useista perustelluista syistä. Ala on rakenteeltaan ja arvoketjuiltaan monimutkaisempi kuin monet muut toimialat (Buallay 2021), mikä tekee siitä erityisen soveltuvan kaksoisolennaisuuden tarkasteluun. Kaksoisolennaisuus vaatii yritykseltä sekä taloudellista olennaisuuden että vaikutusolennaisuuden arviointia, ja elintarvikealalla erityisesti toiminnan ympäristöön ja yhteiskuntaan kohdistuvat vaikutukset ovat moniin muihin toimialoihin verrattuna laaja-alaisempia ja merkittävämpiä. Alalla on suuria vaikutuksia muun muassa makean veden kulutukseen, vesistöjen pilaantumiseen, biodiversiteetin muutoksiin, eroosioon sekä kasvihuonekaasupäästöihin. (KPMG International Cooperative 2013.)

Myös taloudellisen olennaisuuden näkökulmasta elintarvikealanyritykset ovat erittäin alttiita riskeille, sillä esimerkiksi ilmastonmuutos vaikuttaa suoraan satoihin ja siten myös raaka-aineiden hintoihin (Li ym. 2025) ja lopulta yrityksen taloudelliseen suorituskykyyn. Lisäksi sääntelyriski on erityisen suuri elintarvikealalla, jossa esimerkiksi EU:n ilmastopolitiikalla voi olla suuria vaikutuksia alan yritysten toimintaympäristöön, kustannuksiin ja myös taloudelliseen suoriutumiseen. (Eissa ym. 2025.)

Elintarvikealan arvoketjut ovat tyypillisesti hyvin monivaiheisia ja pitkiä, mikä vaikeuttaa kaksoisolennaisuusanalyysissä määriteltävien olennaisten aiheiden löytämistä. Alalla arvoketjuun voi kuulua muun muassa lannoitteiden ja siementen tuottajat, viljelijät, jalostamattomien tuotteiden välittäjät, elintarviketeollisuus, jälleenmyyjät ja kuluttajat. (KPMG International Cooperative 2013.)

Nämä kaikki arvoketjun osat ovat myös sidosryhmiä, joiden odotukset ja riskit on otettava huomioon kaksoisolennaisuusanalyysissä (FAO 2024; Euroopan komission delegoitu asetus 2023/2772). Tämä tekee prosessista haastavan erityisesti elintarvikealalla, joka on muutenkin yhteiskunnallisesti kriittinen ala. Elintarvikealan haasteet vaikuttavat suoraan muun muassa ravinnonsaannin turvaamiseen kasvavalle väestölle, kuluttajien valintoihin ja maatalouspolitiikkaan, mikä lisää entisestään olennaisten sidosryhmien määrää esimerkiksi viranomaisten ja kansalaisjärjestöjen kautta. (KPMG International Cooperative 2013.)

Lisäksi elintarvikeala ja sen arvoketju kohtaa vahvaa sidosryhmäpainetta kuluttajien ollessa yhä tietoisempia yhteiskunnallisista ongelmista. Kuluttajat kiinnittävät yhä enemmän huomiota esimerkiksi eläinten hyvinvointiin, raaka-aineiden alkuperään sekä niiden ilmastovaikutuksiin. Nämä

lisäävät erityisen paljon painetta yritysten vastuullisuusraportointiin, ja se tekee raportoinnista myös strategisen välineen pelkän lainsäädännöllisen välineen lisäksi. (Galeotti ym. 2025.)

Tutkielman empiiriseen analyysiin valittiin kaksi suomalaista elintarvikealan yritystä: Atria ja HKFoods. Nämä yritykset ovat lihatuotteisiin erikoistuneita suuria yhtiöitä, joiden yritysmuotona on julkinen osakeyhtiö. Juuri Atria ja HKFoods valittiin tarkastelun kohteeksi, koska ne ovat yksiä alansa suurimmista toimijoista, ja ne laativat kestävyysraporttinsa ESRS-standardien mukaan. Vaikka yritykset kutsuvat raportteja eri nimityksillä, eli Atria kestävyysraportiksi ja HKFoods kestävyysraportiksi, molemmilla yrityksillä jaettuna tavoitteena on kuitenkin kuvata kestävyysraporteissaan yrityksensä kestävyysvaikutuksia sekä niiden riskejä ja mahdollisuuksia.

Tutkielmassa aineistona toimii valittujen yritysten kestävyysraportit tilikaudelta 2024. Vaikka toinen yrityksistä oli tämän tutkielman laatimishetkellä julkaissut jo kestävyysraporttinsa tilikaudelta 2025, valittiin yhtenäisyyden vuoksi molemmilta yrityksiltä saman tilikauden raportit. Erityisesti raporteista tutkittiin, mitä haasteita raporteissa voidaan havaita ja millaisia eroavaisuuksia yritysten välillä on kaksoisolennaisuuden tulkinnassa ja olennaisuusanalyysin käytännön toteutuksessa. Tutkielman empiriaosan tavoitteena on selvittää, miten valitut case-yritykset ovat käytännössä tulkinneet kaksoisolennaisuutta kestävyysraporteissaan sekä missä määrin raporteissa on havaittavissa kirjallisuudessa tunnistettuja kaksoisolennaisuuteen liittyviä haasteita.

Ensin yritysten raportteja analysoitiin yksittäin. Niistä selvitettiin, mitkä aiheet yritys on tunnistanut olennaisiksi sekä miten kaksoisolennaisuuden käsite oli määritelty. Tässä kiinnitettiin huomiota määritelmän selkeyteen, raja-arvojen määrittelyyn sekä mahdolliseen tulkinnanvaraisuuteen.

Seuraavaksi tutkittiin kaksoisolennaisuusanalyysin prosessin kuvausta. Tarkastelu kohdistui siihen, oliko prosessi selitetty yksityiskohtaisesti vai yleisluontoisesti, hyödynnettiinkö prosessin selkeyttämiseksi visuaalista esitystapaa sekä miten sidosryhmiä oli otettu prosessiin mukaan. Lisäksi arvoketjuidataa sekä mainintoja resurssien käytöstä analysoitiin. Raporteista tarkastettiin, millaisia tietoja arvoketjuista esitettiin sekä oliko mainintoja arvoketjudatan epävarmuudesta. Resurssinäkökulmasta tarkastelun kohteena taas oli viittaukset resurssipanostuksiin, esimerkiksi uusien järjestelmien käyttöönottoon tai työmäärän kasvamiseen kaksoisolennaisuuden raportointikäytäntöjen myötä.

Lopuksi yrityksiä vertailtiin keskenään. Vertailun tavoitteena oli arvioida, ovatko yritysten kestävyysraportointi samalla tasolla ja löytyikö niistä samoja kaksoisolennaisuuden haasteita vai nouseeko esiin yrityskohtaisia eroja. Tämän jälkeen yritysten raporteissa esiin nousseita haasteita verrattiin myös kirjallisuudessa tunnistettuihin kaksoisolennaisuuden ongelmakohtiin. Tarkastelussa

kiinnitettiin huomiota erityisesti siihen, toistuvatko teorian esiin tuomat haasteet käytännön raportoinnissa valittujen elintarvikealan yritysten kohdalla.

Tässä tutkimuksessa tutkimusmenetelmänä sovellettiin laadullista tutkimusmenetelmää, sillä tutkimuksen tavoitteena oli ymmärtää, miten valitut elintarvikealan yritykset kuvaavat ja tulkitsevat kaksoisolennaisuutta kestävyysraportoinnissaan sekä analysoida, millaisia haasteita raporteista nousi esiin suhteessa teoriaan. Aineiston analyysi toteutettiin dokumenttianalyysinä, koska tutkimuksen aineisto koostuu yritysten kestävyysraporteista. Tutkielmassa pyrittiin luomaan yhtenäinen kuva valittujen elintarvikealan yritysten kestävyysraportoinnin kaksoisolennaisuudesta hyödyntäen sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysi on menetelmä, jolla kuvataan dokumenttien sisältö sanallisesti tunnistamalla tekstin merkityksiä. Sisällönanalyysin tarkoituksena on hajottaa aineisto osiin, käsitteellistää se ja koota lopulta järkeväksi kokonaisuudeksi käyttäen loogista päättelyä ja tulkintaa. (Ojasalo ym. 2015.)

4.2 Analyysi

4.2.1 Atria Oyj

Atria raportoi ensimmäistä kertaa tilikaudelta 2024 ESRS-standardien mukaisesti. Se on hyödyntänyt kaksoisolennaisuusarvioinnin prosessissa EFRAGin ohjeistuksia sekä monia kansainvälisiä työvälineitä ja viitekehyksiä, kuten The Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) ja Exploring Natural Capital Opportunities, Risks and Exposure (ENCORE). Tämä kertoo pyrkimyksestä yhdistää arviointiprosessi laajempaan kansainväliseen kestävyysraportointikontekstiin.

Atria määrittelee kaksoisolennaisuuden raportissaan seuraavasti:

...olennaisuutta on arvioitu kaksiulotteisesti: (1) 'vaikutusten olennaisuus', joka tarkoittaa Atrian vaikutuksia ympäristöön ja yhteiskuntaan, ja (2) 'taloudellinen olennaisuus', joka tarkoittaa ulkopuolisten tekijöiden vaikutuksia Atrian liiketoimintaan.

Määritelmä on muodollisesti selkeä: siinä on avattu sekä vaikutusolennaisuuden että taloudellisen olennaisuuden käsitteet, jonka lisäksi raportissa on havainnollistettu jakoa myös kuviolla. Vaikka kaksoisolennaisuus on määritelty oikein ja yhdistetty osaksi raporttia, jää sen määrittely melko yleiselle tasolle, eikä määritelmää ole avattu tarkasti koskemaan juuri Atriaa. Tämä heijastaa kirjallisuudessa laajasti tunnistettuja haasteita kaksoisolennaisuuden käsitteellisestä epäselvyydestä ja tulkinnanvaraisuudesta.

Raportissa tuodaan esiin, että olennaisuuden raja-arvoksi on määritelty kymmenen pistettä eli kaikki kymmenen pistettä ylittävät arvot luetaan Atrialle olennaisiksi. Yritys myös kertoo, millä laskukavalla vaikutusten olennaisuus lasketaan sekä että taloudellista olennaisuutta riskienhallintaprosessissa määriteltyjen rahallisten määrien perusteella. Raportissa ei kuitenkaan ole avattu enempää, mitä nämä rahalliset määrät ovat, mikä rajoittaa arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Atria tunnistaa olennaisiksi teemoiksi E1 Ilmastonmuutos, E5 Resurssien käyttö ja kiertotalous, S1 Oma työvoima, S4 Kuluttajat ja loppukäyttäjät sekä G1 Liiketoiminnan harjoittaminen. Atria on visualisoinut kaksoisolennaisuusarvionsa tuloksia myös DMA-matriisilla, jossa se on sijoitellut aihekohtaisten standardien teemat matriisiin merkittävyytensä mukaan. Matriisiesitystapa helpottaa raportin lukija tiedonsaantia, sillä matriisista näkee helposti, mihin matriisin alueelle Atria on sijoittanut minkäkin tietopisteen. Raporteissa ei kuitenkaan avata yksittäin eri tietopisteiden olennaisuusmääritystä numeroin, vaikka nämä olisivat olennaisia arvioinnin läpinäkyvyyden kannalta.

Atria kuvaa kaksoisolennaisuuden arviointiprosessia raportissaan vaiheittaisena kokonaisuutena, jossa arviointi etenee valmistelusta teemojen priorisointiin. Raportissa prosessi on kuvattu seuraavanlaisesti:

Kaksoisolennaisuusarvioinnin käsittely on toteutettu vaiheittain. Ensimmäisessä vaiheessa, määritettiin arviointityökalut ja ohjaavat arviointiasteikot kuhunkin EU:n kestävyysraportointidirektiivin edellyttämään aiheeseen. Lisäksi kerättiin olemassa oleva tausta-aineisto ja tehtiin tarvittavat lisäselvitykset asiantuntijatyönä. Toisessa vaiheessa laaja joukko Atrian liiketoimintojen edustajia ja asiantuntijoita tunnisti ja arvioi teemoihin liittyviä vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia. Konsernin johdon työpajassa tiivistettiin ja priorisoitiin laajan arvioinnin tulokset konsernin näkökulmasta olennaisiin kestävyysaiheisiin.

Kuvaus osoittaa, että Atria on rakentanut kaksoisolennaisuusarviointinsa EU:n kestävyysraportointivaatimuksia noudattaen ja hyödyntänyt prosessissa sekä asiantuntijatyötä että laajaa sisäistä osallistamista. Prosessin kuvaus jää kuitenkin melko yleiselle tasolle, eikä sen keskeisiä metodeja avata yksityiskohtaisesti. Raportissa ei esimerkiksi täsmennetä, millaisin kriteerein eri teemojen olennaisuus määritettiin ja priorisoitiin. Myös arviointiasteikkojen sisältö ja eri näkökulmien keskinäinen painotus jäävät epäselviksi. Lisäksi raportista puuttuvat visuaaliset esitykset, kuten prosessikaaviot, jotka voisivat selkeyttää monivaiheista arviointiprosessia. Tämän seurauksena arviointi näyttäytyy lukijalle enemmän muodollisena ja standardivaatimukset täyttävänä menettelynä kuin yrityskohtaisena analyysinä.

Atria kertoo raportissaan sidosryhmillä olevan merkittävä rooli kaksoisolennaisuusanalyysissä. Yrityksen sidosryhmävuoropuhelu on raportin mukaan jatkuvaa ja sidosryhmävuorovaikutuksen muodot on myös koottu taulukoksi raporttiin. Lisäksi sidosryhmien merkitystä on painotettu vaikutusolennaisuuden arvioinnissa, mutta raportista ei kuitenkaan käy ilmi, miten sidosryhmien näkemykset on käytännössä integroitu kaksoisolennaisuusprosessiin.

Atrian arvoketju on laaja ulottuen merkittävästi sen oman operatiivisen toiminnan ulkopuolelle, erityisesti painottuen alkutuotantoon, logistiikkaan, rehun tuotantoon ja kansainvälisiin toimitusketjuihin. Arvoketju nähdään raportissa yhtenä keskeisimmistä kestävyystekijöistä, minkä takia sitä on käsitelty kattavasti. Yritys raportoi muun muassa toimitusketjun ympäristövaikutuksista energiankulutuksen, päästöjen, rehuuotannon ja sivuvirtojen hyödyntämisen kannalta. Raportissa tuodaan esiin, että Atria toimii useissa maissa ja yrityksen toimittajaverkosto on laaja ja monimutkainen, mikä lisää arvoketjun dataan liittyviä haasteita.

Atria tunnistaa arvoketjudatan saatavuuteen liittyvät haasteet raportissaan. Vaikka yritys käsittelee kattavasti Scope 3 -päästöjä, mainitaan myös siihen liittyvän datan epävarmuudesta sekä datan sisältämistä arvioista. Raportissa kerrotaan, ettei primääridataa ole aina saatavilla kaikista arvoketjun osista, ja tietyissä kohdissa joudutaan tukeutumaan sekundääridataan, kuten toimialakohtaisiin keskiarvoihin tai tutkimuslähteisiin. Esimerkiksi suomalaisen sopimustuotannon ulkopuolelta tulevan lihan päästökertoimeksi on valittu yleiseurooppalaista lihatuotantoa kuvaava päästökerroin, koska toimittajilla ei ollut saatavilla primääridataa raaka-aineiden ilmastovaikutuksista. Osassa Scope 3 -kategorioista, esimerkiksi myytyjen tuotteiden jalostus, laskentatiedon heikko laatu ja rajallinen saatavuus on myös johtanut siihen, että tiedot on jätetty kokonaan pois.

Atria kertoo käyttäneensä useita eri datalähteitä arvoketjunsä vaikutusten arvioinnissa. Näitä ovat muun muassa SBTi, TCFD ja WWF Risk Filter. Nämä työkalut tukevat arvoketjun vaikutusten mittaamista ja riskien arviointia, mutta raportissa tuodaan myös esiin, että monet näistä mittareista sekä laskentatavoista sisältävät arvioita, mikä taas lisää raportoidun tiedon epävarmuutta. Kokonaisuutena Atrian arvoketjudatan käsittely on melko kattavaa, mutta tiedon saatavuuteen ja arviointiin sisältyy huomattavia rajoitteita, joita yritys itsekin tunnistaa.

Resurssien näkökulmasta raportti viittaa useisiin lisäpanostuksiin, joita Atria on joutunut tekemään otettuaan uudet ESRS-standardien mukaiset raportointitavat käyttöön. Ensimmäiseen kaksoisolennaisuusarvioon on osallistunut laaja joukko yrityksen henkilöstöä, muun muassa Atrian liiketoimintojen edustajia, johtoryhmä sekä asiantuntijoita, mikä osoittaa prosessin olevan vaativa organisaatiolle. Raportin mukaan Atria on käyttänyt myös ulkopuolisia asiantuntijoita kestävyysarviointeja

tehdessään. Resurssien käyttöä on lisännyt myös arvoketjudatan haasteet. Primääridatan puuttuessa Atrian on hyödyntänyt sekundääridataa, jonka oikeellisuuden arviointi ja jäljittäminen vaatii yritykseltä laajoja resurssipanostuksia lisäten asiantuntijuuden tarvetta ja raportointiprosessin kompleksisuutta, sillä arvioihin perustuvan tiedon käyttö vaatii laajempaa dokumentointia ja perustelua raportoinnin uskottavuuden säilyttämiseksi.

Raportissa kerrotaan myös uusien hiilijalanjälkimittareiden, kuten Carbo®-ympäristömittarin, käyttöönotosta. Tämä viittaa myös kestävyysraportoinnin kehittymisestä johtuvaan resurssien lisääntyneeseen käyttöön. Lisäksi kaksoisolennaisuusanalyysissä riskinä mainitaan investoinnit päästöjä vähentäviin teknologioihin tai kustannuksia lisääviin toimenpiteisiin, jotka kertovat suoraan resurssien lisätarpeesta. Vaikka raportti ei suoraan kerro kaksoisolennaisuuden analyysin lisäämästä työmäärän tarpeesta, viittaa kuitenkin prosessin laajentuminen sekä uudistetut teknologiat laajaan panostukseen resurssien osalta.

4.2.2 HKFoods Oyj

HKFoods raportoi tilikaudelta 2024 ensimmäistä kertaa kestävyystietonsa ESRS-standardien mukaisesti tässä laajuudessa. Aiemmin yritys oli laatinut raportin ESRS-standardien luonnoksiin pohjautuen, mutta vuonna 2024 yritys päivitti kaksoisolennaisuusarvioinnin EFRAGIN laatimien ohjeiden avulla virallisten standardien mukaiseksi. HKFoods kertoo raportissaan, ettei käytä muita lainsäädännöstä tulevia vastuullisuustietoihin liittyviä kehyksiä.

HKFoods määrittelee kaksoisolennaisuuden erittäin heikosti raportissaan. Määritelmä käy ilmi vain olennaisten vaikutusten taulukon alaotsikoista ”*Strategian ja liiketoiminnan vaikutukset ulospäin: vaikutukset ympäristöön ja yhteiskuntaan*” ja ”*Kestävyysseikan vaikutus HKFoodsiin: ympäristön ja yhteiskunnan vaikutukset yrityksen liiketoimintaan*”. Tässä ei kerrota kaksoisolennaisuuden jaotellusta taloudelliseen olennaisuuteen ja vaikutusolennaisuuteen, vaan lukijan täytyy itse tulkita näiden liittyvän kaksoisolennaisuuden jakoon. Myöskään visuaalista esitystä kaksoisolennaisuudesta ei ole selkeyttämässä käsitettä.

Olennaisuuden raja-arvoksi on asetettu 15 pistettä eli tämän ylittävät arvot päätyivät olennaisten aiheiden listalle. Taloudellisessa olennaisuudessa huomioon otettiin vielä riskienhallintaluokituksen arvo: jos se oli vähintään 2 ja taloudellisen vaikutuksen todennäköisyys 5 asteikolla 1–5, luokiteltiin se taloudellisesti olennaiseksi. Vaikutusolennaisuudessa huomioitiin standardien mukaisesti kestävyysaiheen vakavuus, joka muodostui mittakaavasta, laaja-alaisuudesta, korjautuvuudesta ja todennäköisyydestä asteikolla 1–5. Raportissa ei kuitenkaan kerrotan laskukaavoja, vaan mainitaan vain

aiheiden priorisoinnissa käytetystä arviointityökalusta, mutta työkalusta tai sen toimintamekanismeista ei kerrota enempää. Tämä vaikuttaa määritelmien läpinäkyvyyteen, sillä raportissa ei ole perusteltu, miten pisteytys on määritelty käytännössä tai miten subjektiivinen arviointi on ollut.

HKFoods on määritellyt olennaisiksi aiheiksi valtaosan ESRS:n aihekohtaisista standardeista. Ainoastaan S3 Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt on luokiteltu epäolennaiseksi. Olennaiset aiheet on koottu taulukkomuotoon, jossa on kerrottu muun muassa, onko vaikutus tosiasiallinen vai potentiaalinen, millaisia vaikutuksia aiheella on yritykseen (outside-in) ja yhteiskuntaan (inside-out) sekä miten vaikutuksia hallitaan. Tämä esitystapa helpottaa kaksoisolennaisuusanalyysin tuloksien läpikäymistä, mutta yritys ei kuitenkaan ole esittänyt tuloksia visuaalisessa matriisimuodossa. Sen avulla lukija saisi helposti selville, oliko aihe taloudellisesti vai vaikutuksiltaan olennainen. Yritys kuitenkin kertoo raportissaan kaikkien taloudellisesti olennaisen aiheiden olleen myös vaikutuksiltaan olennaisia.

HKFoods kuvaa raportissaan kaksoisolennaisuusanalyysiprosessin seuraavanlaisesti:

Ensimmäisessä vaiheessa poissuljettiin HKFoodsin liiketoiminnan ja liiketoimintaympäristön kannalta merkityksettömät aiheet. Toisessa vaiheessa arvioitiin jäljelle jääneiden aiheiden vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien suuruus.

Prosessikuvauksesta huomataan, että HKFoods lähestyy kaksoisolennaisuutta kaksivaiheisena prosessina, jossa olennaisuustyö perustuu ensin aiheiden karsimiseen ja tämän jälkeen vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien (IRO) arviointiin. Prosessin vaiheet kuvataan raportissa kuitenkin erittäin suppeasti, eikä niiden sisällöstä tai toteutustavasta anneta tarkempia yksityiskohtia. Raportista ei esimerkiksi ilmene, millä kriteereillä aiheita on poissuljettu ensimmäisessä vaiheessa tai miten jäljelle jääneiden teemojen vaikutusten ja riskien suuruus on konkreettisesti määritelty ja priorisoitu, mikä heikentää lukijan mahdollisuuksia ymmärtää prosessin käytännön toteutusta.

Yritys kuvaa kuitenkin esimerkiksi yhtiön hallinnon osallistumisen kestävyysraportointiin erittäin kattavasti raportin aiemmassa osassa. Nämä raportin osuudet antavat lukijalle käsityksen siitä, että analyysi on erittäin laaja prosessi, joka perustuu monivaiheiseen osallistamiseen ja vahvistaa arvioinnin luotettavuutta monitasoisen päätöksenteon kautta. Raportissa prosessin käytännön toteutuksen kuvaus jää kuitenkin melko abstraktiksi, mikä tekee monimutkaisesta kokonaisuudesta vaikeasti hahmotettavan ulkopuoliselle lukijalle.

HKFoods kertoo sidosryhmillä olevan merkittävä rooli kaksoisolennaisuusarvioinnissa. Sen sidosryhmiä ovat asiakkaat, kuluttajat, henkilöstö ja potentiaaliset työntekijät, sopimustuottajat ja muut

arvoketjun työntekijät, kumppanit, omistajat, sijoittajat ja rahoittajat sekä viranomaiset ja päättäjät, media, kansalaisjärjestöt ja yhdistykset. Yritys myös kertoo sidosryhmävuorovaikutuksen olevan jatkuvaa esimerkiksi asiakastapaamisten ja kuluttajapalvelutoimintojen kautta. Vaikka kaksoisolennaisuusarvioinnissa on otettu huomioon sidosryhmiin liittyviä tutkimuksia ja analyyseja, yritys kertoo, ettei varsinaista dialogia ole käyty sidosryhmien kanssa. Raportissa ei myöskään avata, miten sidosryhmistä saatu tieto on vaikuttanut konkreettisesti olennaisten teemojen priorisointiin tai pisteytykseen, jolloin sen rooli jää prosessissa epäselväksi.

Raportissa arvoketju määritellään ”pellolta pöytään” -periaatteella, jolloin tarkastelu ulottuu alkutuotannon maataloista kuluttajiin saakka. Arvoketju on siis pitkä ja monimutkainen elintarvikealalle tyypillisellä tavalla. Yritys raportoi arvoketjunsä vaikuttavan muun muassa ilmastonmuutokseen, jätevirtoihin, biodiversiteettiin sekä eläinten hyvinvointiin. Lisäksi arvoketjun osalta nousee esiin riskejä ja mahdollisuuksia, kuten eläintaudit ja toimitusketjujen saatavuus, jotka voivat vaikuttaa merkittävästi yrityksen talouteen.

Yritys tunnistaa raportissa melko avoimesti arvoketjudataan liittyviä haasteita. Yksi gap-analyysissä tunnistetuista riskeistä oli tietopuutteet, joita on kuitenkin pyritty hallitsemaan laajalla tiedonkeruulla uuden toimittajahallintajärjestelmän avulla. Päästölaskennan arvoketjudata on suuntaa antavaa, mikä voi vaikuttaa raporttien luotettavuuteen. HKFoods myös toteaa raportissaan, että esimerkiksi arvoketjun aiheuttamaa vesistön rehevöitymistä ei voida seurata riittävällä tarkkuudella mitausmenetelmien puutteen takia. Nämäkin tiedot on korvattu ympäristöviranomaisten tuottamilla arvioilla, mikä myös vaikuttaa raportin tarkkuuteen. Yritys kertoo kuitenkin pyrkivänsä parantamaan koko arvoketjua koskevien hankintojen tietoja keskipitkällä aikavälillä eli yhdestä viiteen vuoteen. Raportoinnin läpinäkyvyyttä lisää se, että HKFoods tuo esiin datan rajoitteita ja epävarmuuksia samalla havainnollistaen arvoketjudatan keskeistä haastetta primääridataa koskien.

Arvoketjudatan tuottamisessa HKFoods hyödyntää muutamia tunnistettuja datalähteitä ja viitekehysjä. Päästölaskennassa se käyttää GHG-protokollaa ja Land Sector and Removals -ohjeistusta, joiden lisäksi se hyödyntää muun muassa toimittajakyselyitä ja auditointeja. Vaikka kaikki näistä ei ole primääridatalähteitä, ne mahdollistavat arvoketjun vaikutusten kattavan arvioinnin tilanteissa, joissa suoraan mitattua tietoa ei ole saatavilla.

Raportista käy ilmi, että ESRS-standardien käyttöönotto on ollut yritykselle merkittävä panostus resurssien suhteen erityisesti siksi, että tilikausi 2024 oli ensimmäinen varsinainen ESRS-standardien mukainen raportointivuosi. Yksi resurssien käyttöön viittaavista seikoista on laaja sisäinen osallistaminen: kaksoisolennaisuusanalyysin tekemiseen osallistuu monia eri asiantuntijoita eri osastoilta.

Tämä tarkoittaa yrityksen resurssien kohdistamista vahvasti kestävyysraportointiin. Vuonna 2024 on myös järjestetty johdolle lisäkoulutus kestävyysseikkoihin liittyen, jossa käytiin läpi muun muassa kestävyysteemojen lainsäädäntöä. Tämä viittaa selvästi CSRD:n tuomiin lisäresurssitarpeisiin yrityksille. Myös uusien järjestelmien käyttöönotto kertoo yrityksen laittaneen resursseja kaksoisolennaisuusanalyysiin. Esimerkiksi uusi toimittajahallintajärjestelmä, joka tehostaa arvoketjudatan keruuta, liittyy suoraan kaksoisolennaisuuteen, sillä arvoketju ja sen vaikutukset on merkittävä osa olennaisuusanalyysiprosessia.

Yritys toteaa suoraan raportissa yhdeksi keskeisimmäksi riskiksi olevan henkilöstöresurssien riittävyys ja ESRS-osaaminen organisaatiossa. Näitä riskejä pyrittiin minimoimaan ulkoisten asiantuntijoiden avulla. Tämä kertoo siitä, että ESRS:n mukainen raportointi edellyttää aiempaa laajempaa asiantuntijuutta, systemaattisempaa tiedonkeruuta ja useiden toimintojen välistä koordinaatiota. Eri-tyisesti ensimmäisenä raportointivuotena uusien vaatimusten tulkinta ja käytännön soveltaminen lisäävät merkittävästi työmäärää ja osaamistarpeita.

Raportissa kerrotaan avoimesti myös yhtiön kehityskohteista ja -hankkeista, jotka viittaavat resurssien käyttöön tulevaisuudessa. Yritys on esimerkiksi aloittanut alustavan suunnittelutyön liittyen olennaisten osa-alueiden liittämiseen riskinhallintaprosessiin ja tavoittelee sen saamista valmiiksi keskipitkällä aikavälillä.

ESRS-standardeihin ja kaksoisolennaisuusanalyysiin liittyviä resurssipanostuksia tuodaan raportissa esiin huomattavan kattavasti, mikä osoittaa yrityksen panostaneen huolellisesti kestävyysraportoinnin toteuttamiseen uusien järjestelmien ja kehittyvän osaamisen kautta. Samalla raportti antaa ymmärtää, että ESRS-standardien täyttäminen ei ole pelkästään kertaluontoinen projekti, vaan pitkän aikavälin kehityshanke, ja että yritys on valmis panostamaan siihen resursseja vastatakseen sääntely- ja sidosryhmävaatimuksiin.

4.2.3 Yritysten välinen vertailu

Atria ja HKFoods ovat molemmat raportoineet tilikautena 2024 virallisesti ensimmäistä kertaa ESRS-standardien mukaisesti, mutta yritysten lähestymistavoissa ja raportoinnin painotuksissa on havaittavissa selkeitä eroja. Ensimmäinen merkittävä ero yritysten kaksoisolennaisuuden suhteen on olennaisiksi määritellyt aiheet. HKFoods on määritellyt toiminnalleen olennaiseksi huomattavasti suuremman osan ESRS-standardien esittelemistä kestävyysaiheista, yhteensä yhdeksän, kun taas Atria on määritellyt olennaiseksi vain viisi aiheista. Kumpikaan yrityksistä ei ole määritellyt aihetta S3 Vaikutuksen kohteena olevat yhteisöt olennaiseksi, eikä siten ole käsitelty aihetta raportissa.

Kummassakin raportissa kaksoisolennaisuus määritellään muodollisesti oikein, mutta määrittelyn laajuus ja selkeys poikkeavat toisistaan. HKFoods määrittää sen huomattavasti suppeammin vain taulukoiden otsikoinneissa, mikä lisää kaksoisolennaisuuden käsitteellistä epäselvyyttä. Atria puolestaan on avannut käsitettä sekä sanallisesti että visuaalisesti selkeämmin ja laajemmin, mikä avaa aihetta lukijalle ja jättää vähemmän tulkinnan varaa. Kummankin raportin määrittely jää silti osin yleiselle tasolle eikä käsitettä yhdistetä yritykseen konkreettisesti.

Molemmat yritykset esittävät raporteissaan olennaisuudelle raja-arvot: Atrialla se on 10 ja HKFoodilla 15. Yritysten saadessa itse kehittää olennaisuuden rajat, käyttävät ne erilaisia määrittelytekniikoita. Tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa yritykset käyttävät eri raja-arvoja, mikä heikentää raporttien vertailtavuutta, erityisesti silloin kun olennaisten aiheiden laskentaperusteita ja pisteytyksen loogiikkaa ei avata yksityiskohtaisesti. Myös olennaisten aiheiden arvojen laskeminen tapahtuu yrityksillä eri tavoin, mikä voi vaikuttaa merkittävästi kaksoisolennaisuusanalyysin tuloksiin. Kummassakin raportissa olennaisten aiheiden arvojen tarkka määrittely ja laskutavan avaaminen esitetään suppeasti, mikä heikentää kaksoisolennaisuusanalyysin läpinäkyvyyttä.

Kaksoisolennaisuusarvioinnin prosessikuvaus jää kummankin yrityksen osalta melko yleiselle tasolle. Atria kuvaa kaksoisolennaisuusarvioinnin prosessin yleisen rakenteen, mutta yksittäisiä vaiheita tai pisteytysmenetelmiä ei selitetä yksityiskohtaisesti raportissa. Arviointiprosessi jää siis melko abstraktiksi ja yleisluontoiseksi. HKFoods kuvaa kaksoisolennaisuusarviointinsa vaiheet kuitenkin vielä suppeammin. Vaikka prosessin vaiheiden kuvaus on niukkaa, avaa HKFoods laajasti hallinnon, johdon ja eri osastojen roolia kestävyysraportointiprosessissa. Tämä luo lukijalle käsityksen, että ESRS-standardit on otettu huomioon koko organisaatiossa, jotta raportoinnista saataisiin mahdollisimman kattavaa ja luotettavaa. Kumpikaan yritys ei kuvaa kaksoisolennaisuusanalyysin prosessia visuaalisesti, mikä tekee monivaiheisesta arviointiprosessista vaikeasti hahmotettavan.

Molemmat yritykset kuvaavat arvoketjunsaa laajoiksi elintarvikealalle tyypilliseen tapaan ja molemmissa Scope 3 -päästöt sekä eläinten hyvinvointi nousevat keskeisiksi teemoiksi raporteissa. Raporteissa todetaan myös samoja haasteita arvoketjuidataan liittyen. Kumpikin yrityksistä raportoi primääridatan saatavuuden haasteista sekä tiettyjen lukujen perustuvan arvioihin. HKFoods kertoo datan rajoitteista kuitenkin selvästi laajemmin, ja niiden epävarmuudet on liitetty osaksi riskienhallintaa. Molemmat yritykset myös korostavat sidosryhmien roolia kaksoisolennaisuusanalyysissä, kuitenkin toteuttaen sen eri tavoin. Atria kertoo raportissaan haastattelevansa sidosryhmiä olennaisuusarviota varten, kun taas HKFoods toteuttaa sidosryhmien huomioimisen esimerkiksi tutkimuksilla ja analyysillä jättäen varsinaiset dialogit, kuten haastattelut, kokonaan pois. Atria myös kertoo

painottavansa vaikutusten olennaisuutta sidosryhmien merkityksellä, mutta tarkempia tietoja asiasta ei kuitenkaan kerrota. Molemmista raporteista siis luodaan kuvaa sidosryhmien merkityksestä, mutta niiden vaikutus lopulliseen kaksoisolennaisuusarvioon jää epäselväksi eikä asiaa havainnollisteta konkreettisesti.

Molemmat yrityksistä käsittelevät resurssien lisääntynyttä käyttöä ESRS-standardien myötä.

HKFoods tuo asian kuitenkin selkeämmin ilmi nimetessään henkilöstöresurssien riittävyyden ja ESRS-osaamisen keskeisiksi riskeiksi. HKFoods myös viittaa uusiin järjestelmiin kuten toimittaja-hallintajärjestelmään, laajaan sisäiseen osallistamiseen prosessissa, asiantuntijoiden käyttöön sekä kestävyyskoulutukseen, jotka indikoivat suoraan resurssien käyttöön kestävyysraportointiin ja kaksoisolennaisuusanalyysiin. HKFoods käsittelee resurssikysymyksiä avoimesti riskien ja kehitystarpeiden näkökulmasta, kun taas Atria raportista resurssien lisääntynyttä käyttöä ei todeta yhtä suorasti ja raportointi resurssihaasteiden osalta jää vähemmän kriittiseksi. Atria viittaa raportissaan asiantuntijoiden käyttöön kaksoisolennaisuusanalyysissä sekä uusien järjestelmien, kuten Carbo®-ympäristömittarin käyttöönottoon, mutta ei yhdistä sitä suoraan lisääntyneeseen resurssitarpeeseen. Prosessin laajuus ja teknologiset panostukset kuitenkin antavat olettaa merkittäviä resurssilisäyksiä kaksoisolennaisuuden raportointivaatimuksen myötä.

Atria ja HKFoods rakentavat kestävyysraportoinnillaan erilaista kuvaa yrityksestään ja kaksoisolennaisuusanalyysin prosessista. Atria luo itsestään vakaata ja johdonmukaista kuvaa kaksoisolennaisuuden raportoinnin suhteen muodostaen prosessista selkeämmän kuvan esimerkiksi havainnollistavien kuvioiden avulla. Atria kuitenkin käsittelee vähemmän olemassa olevia epävarmuuksia ja haasteita kaksoisolennaisuuteen liittyen. HKFoods puolestaan raportoi yksityiskohtaisemmin ja avoimemmin havaituista rajoitteista ja haasteista, mikä lisää raportoinnin läpinäkyvyyttä samalla tuoden esiin kaksoisolennaisuusanalyysin monimutkaisuuden ja keskeneräisyyden. Vertailu osoittaa näiden case-yritysten osalta, että kaksoisolennaisuusanalyysin toteuttaminen on laaja muutosprosessi organisaatiossa, jossa erot korostuvat erityisesti arviointimenetelmien läpinäkyvyydessä ja resurssien kohdentamisessa vaikuttaen koko kestävyysraportoinnin läpinäkyvyyteen ja vertailtavuuteen. Taulukkoon 1 on koottu yritysten raportoinnissa havaitut keskeiset kaksoisolennaisuuden haasteet.

Taulukko 1. Kaksoisolennaisuuden vertailu Atrian ja HKFoodsin välillä

Kategoria	Atria	HKFoods
Kaksoisolennaisuuden määritelmä	Määritelty selkeästi sekä sanallisesti että visuaalisesti	Epäsuora ja suppea määrittely vain taulukon otsikoinneissa
Olennaisuuden raja-arvo ja laskentaperiaatteet	Raja-arvo 10, laskentaperiaatteet osin kuvattu	Raja-arvo 15, laskentaperiaatteita ei kuvattu
Olennaiset aiheet	E1, E5, S1, S4, G1	E1, E2, E3, E4, E5, S1, S2, S4, G1
Analyysin tulosten esitystapa	Matriisi, taulukko ja teksti	Taulukko ja teksti
Prosessin kuvaus	Kuvattu vaiheittaisena, mutta kuvaus jää yleiselle tasolle	Kaksivaiheinen, mutta kuvaus jää heikolle ja abstraktille tasolle
Sidosryhmien rooli	Korostettu, vuoropuhelua ja osallistamista, mutta käytännön rooli epäselkeä	Korostettu, tutkimusten ja analyysin kautta, ei varsinaista vuoropuhelua
Arvoketjun haasteet	Tunnistettu: primääridatan saatavuus, arviot	Tunnistettu laajasti ja raportoitu avoimesti: primääridatan saatavuus, arviot
Resurssien lisääntynyt käyttö	Epäsuorasti esitetty, maininnat asiantuntijoista ja uusista mittareista	Avoin esitystapa, osaaminen ja resurssien riittävyys tunnistettu riskeiksi, myös uudet järjestelmät
Raportoinnin läpinäkyvyys	Kohtalainen	Korkea, avoin rajoitteista ja riskeistä
Yleinen lähestymistapa	Rakenteeltaan selkeä, mutta osin yleisluontoinen	Kriittisempi, mutta paikoin erittäin tulkinnanvarainen

4.3 Teoria ja tulokset

HKFoodsin ja Atrian kestävyysraportit havainnollistavat konkreettisesti kirjallisuudessa tunnistettuja kaksoisolennaisuuteen liittyviä haasteita erityisesti käsitteellisen epäselvyyden, arviointiprosessin tulkinnanvaraisuuden, arvoketjudatan saatavuuden sekä raportointiin vaadittavien resurssien näkökulmista. Vaikka molemmat yritykset määrittelevät kaksoisolennaisuuden muodollisesti CSRD- ja ESRS-vaatimusten mukaisesti, niiden lähestymistavat poikkeavat toisistaan ja heijastavat siten sääntelyn yrityksille jättämää harkintavaraa, jota Baumüllerin ja Soppin (2022) mukaan pidetään kaksoisolennaisuuden keskeisenä mutta samalla ongelmallisena piirteenä.

Atria avaa kaksoisolennaisuuden käsitettä sanallisesti ja visuaalisesti selkeämmin kuin HKFoods, erottaen vaikutus- ja taloudellisen olennaisuuden toisistaan ja sijoittaen olennaiset teemansa DMA-matriisiin. Tästä huolimatta Atrian määritelmä jää yleisluontoiseksi eikä sitä ole konkretisoitu yrityskohtaiseksi, mikä tukee Adamsin ym. (2021) esittämää näkemystä siitä, että olennaisuuden puutteellinen avaaminen heikentää raportoinnin läpinäkyvyyttä ja sidosryhmien mahdollisuuksia arvioida raporttien laatua. HKFoodsin raportissa käsitteellinen epäselvyys korostuu vielä selkeämmin, sillä kaksoisolennaisuuden jako on johdettavissa vain taulukoiden otsikoinneista eikä käsitettä avata

sanallisesti tai visuaalisesti. Tämä asettaa lukijalle merkittävän tulkintavastuun ja heikentää raportoinnin ymmärrettävyyttä, mikä vastaa Fiandrino ym. (2022) esittämää kritiikkiä kaksoisolennaisuuden käytännön epäselvyydestä.

Molemmissa raporteissa olennaisuuden raja-arvot on määritelty, mutta niiden perustelut jäävät osittain epäselviksi. Atria käyttää kymmenen pisteen kynnsarvoa ja HKFoods viidentoista pisteen rajaa, minkä lisäksi molemmissa taloudellisen olennaisuuden arviointi pohjautuu riskienhallintaan ja rahallisiin vaikutuksiin. Kummassakaan raportissa ei kuitenkaan avata tarkasti laskentakaavoja, painotuksia tai käytettyjä rahallisia määriä. Tämä havainnollistaa Dyczkowskan ja Szalachan (2025) näkemystä siitä, että objektiivisten kriteerien puute raja-arvojen määrittämisessä on yksi keskeisimmistä kaksoisolennaisuusanalyysin haasteista ja voi heikentää raporttien vertailtavuutta. Lisäksi eri raja-arvojen käyttö yritysten välillä osoittaa, kuinka ESRS-standardien sallima joustavuus voi johtaa olennaisuusarvioiden merkittäviin eroihin jopa saman toimialan sisällä.

Kaksoisolennaisuusprosessin monimutkaisuus korostuu erityisesti arviointimenetelmien ja prosessikuvauksen osalta. Atria esittää prosessin vaiheet yleisellä tasolla, mutta ei avaa yksityiskohtaisesti pisteytysmenetelmiä tai visualisoi monivaiheista arviointia. HKFoodsin prosessikuvaus on vielä suppeampi, vaikka yritys tuo kattavasti esiin hallinnon ja johdon osallistumisen raportointiin. Kummassakin tapauksessa lopputulos on prosessi, joka näyttäytyy laajana ja resursseja vaativana, mutta jonka käytännön toteutus jää osittain abstraktiksi ulkopuoliselle lukijalle. Tämä on linjassa Dunfjällin (2025) havaintojen kanssa siitä, että ESRS-standardien yleisluontoisuus siirtää vastuun prosessin määrittelystä yrityksille, mikä johtaa epäyhtenäisiin DMA-käytäntöihin.

Datan saatavuuteen ja erityisesti arvoketjuidataan liittyvät haasteet ovat yksi selkeimmistä yhtymäkohdista teorian ja empirian välillä. Sekä Atria että HKFoods kuvaavat arvoketjunsä pitkäksi ja monimutkaiseksi, jossa merkittävä osa vaikutuksista sijoittuu oman operatiivisen toiminnan ulkopuolelle. Molemmat yritykset raportoivat Scope 3 -päästöistä, mutta tunnistavat samalla primääridatan puutteet ja arvioihin perustuvan tiedon epävarmuuden. HKFoods käsittelee näitä rajoitteita avoimemmin liittäen datan puutteet osaksi riskienhallintaa, kun taas Atrian raportointi on tältä osin varovaisempaa. Tämä vastaa Dunfjällin (2025) ja Mezzanotten (2023) esiin nostamaa havaintoa siitä, että arvoketjun laajuus ja datan saatavuuden rajallisuus heikentävät kestävyysraporttien tarkkuutta ja luotettavuutta erityisesti Scope 3 -tietojen osalta.

Lisäksi resurssien lisääntynyt tarve yhdistää selkeästi kirjallisuudessa havaitut haasteet case-yritysten raportointiin. Sekä Atria että HKFoods osoittavat raporteissaan, että ESRS-standardien mukainen kaksoisolennaisuusanalyysi on ollut merkittävä panostus erityisesti ensimmäisenä varsinaisena

raportointivuotena. Yritykset ovat joutuneet kohdentamaan huomattavia henkilöstö- ja osaamisresursseja arviointiprosessiin, kehittämään raportointikäytäntöjä sekä ottamaan käyttöön uusia järjestelmiä ja mittareita arvoketjudatan ja kestävyystietojen hallintaan. HKFoods tuo resurssipaineet esiin avoimemmin tunnistamalla henkilöstöresurssien riittävyyden ja ESRS-osaamisen keskeisiksi riskeiksi, kun taas Atrian raportissa resurssien lisääntynyt käyttö ilmenee epäsuoremmin laajan sisäisen osallistamisen ja ulkopuolisten asiantuntijoiden hyödyntämisen kautta. Havainnot tukevat Baumüllerin ja Soppin (2022) sekä Dunfjällin (2025) esittämää näkemystä siitä, että kaksoisolen- naisuuden implementointi edellyttää yrityksiltä merkittäviä alkuvaiheen panostuksia, jotka liittyvät erityisesti uuden sääntelyn tulkintaan, datan keruuseen ja asiantuntijuuden kehittämiseen. Resurssien lisääntynyt käyttö kytkeytyy myös muihin tunnistettuihin haasteisiin: esimerkiksi datan puut- teet ja prosessin monimutkaisuus lisäävät työmäärää ja asiantuntijatarvetta, mikä edelleen kasvattaa raportoinnin kustannuksia ja kompleksisuutta.

Atrian ja HKFoodsin raportit vahvistavat kirjallisuudessa havaittua näkemystä siitä, että kaksois- olennaisuuden implementointi on vielä osin keskeneräinen ja kehittyvä prosessi. Haasteet käsittei- den määrittelyssä, prosessin läpinäkyvyydessä, datan saatavuudessa ja resurssien riittävydessä muodostavat toisiinsa kytkeytyvän kokonaisuuden, joka vaikuttaa suoraan kestävyysraportoinnin laatuun ja vertailtavuuteen.

5 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tämän kandidaatintutkielman tavoitteena oli tarkastella kaksoisolennaisuuden merkitystä kestävyysraportoinnissa sekä analysoida siihen liittyviä haasteita elintarvikealan yritysten raportoinnissa. Tutkielma rakentui kirjallisuuskatsauksesta sekä empiirisestä analyysistä, jossa tarkasteltiin kahden suomalaisen elintarvikealan kestävyysraportteja tilikaudelta 2024. Tutkimuksen keskeinen päämäärä oli selvittää, missä määrin kirjallisuudessa tunnistetut kaksoisolennaisuuden haasteet ovat havaittavissa valittujen yritysten käytännön raportoinnissa.

Ensimmäinen tutkimuskysymys koski kaksoisolennaisuuden merkitystä kestävyysraportoinnissa ja siihen liittyviä haasteita teoreettisesta näkökulmasta. Kirjallisuuskatsaus osoitti, että kaksoisolennaisuus on keskeinen mutta samalla haastava elementti EU:n uudessa kestävyysraportointisääntelyssä. Aiemmassa tutkimuksessa kaksoisolennaisuuteen liittyvät ongelmat on liitetty erityisesti käsitteelliseen epäselvyyteen, arviointiprosessin tulkinnanvaraisuuteen, arvoketjudatan saatavuuteen sekä raportointiin vaadittavien resurssien kasvuun. Kaksoisolennaisuuden tavoitteena on tuottaa aiempaa kattavampi ja tasapainoisempi kuva yritysten kestävyysvaikutuksista ja niihin liittyvistä riskeistä ja mahdollisuuksista, mutta kirjallisuuden perusteella tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää merkittäviä panostuksia yritykseltä.

Toinen tutkimuskysymys tarkasteli kaksoisolennaisuuden tulkintaa käytännössä elintarvikealan yritysten raportoinnissa ja havaittavissa olevia haasteita. Empiirinen analyysi tukee kirjallisuuden havaintoja ja osoittaa, että samat haasteet konkretisoituvat myös tässä tutkimuksessa tarkastelluissa kestävyysraporteissa.

Tutkimuksen mukaan kaksoisolennaisuuden implementointi näyttäytyy tarkastelluissa case-yrityksissä monimutkaisena ja resurssija vievänä prosessina. Kaksoisolennaisuuden käytännön tulkinta on hyvin erilaista valituissa case-yrityksissä, vaikka yritykset noudattavat muodollisesti CSRD- ja ESRS-vaatimuksia. Eroavuudet ilmenevät erityisesti siinä, miten kaksoisolennaisuus määritellään, miten olennaisuuskynnykset asetetaan ja miten arviointiprosessi kuvataan raporteissa. Näiden erojen perusteella kaksoisolennaisuus ei vielä toimi täysin yhtenäistävänä välineenä kestävyysraportoinnissa, vaan jättää yrityksille merkittävää harkintavaltaa.

Tutkimuksen perusteella kaksoisolennaisuuden käsitteellinen epäselvyys on keskeinen haaste. Vaikka yritykset viittaavat vaikutus- ja taloudelliseen olennaisuuteen, käsitettä ei tapausyritysten raporteissa konkretisoida yritysakohtaisesti tai sidota riittävän selkeästi liiketoiminnan erityispiirteisiin. Tämä vaikeuttaa raporttien tulkintaa ja heikentää sidosryhmien mahdollisuuksia arvioida

raportoitujen tietojen merkityksellisyyttä. Havaintojen perusteella voidaan todeta, että pelkkä muodollinen määrittely ei riitä, vaan kaksoisolennaisuuden arvo syntyy vasta silloin, kun se on läpinäkyvästi ja ymmärrettävästi sidottu yrityksen toimintaan.

Myös olennaisuusanalyysin raja-arvoihin ja pisteytykseen liittyy merkittävää tulkinnanvaraisuutta. Vaikka raja-arvot esitetään raporteissa numeerisina, niiden taustalla olevia laskentaperiaatteita ja painotuksia ei useinkaan avata. Tämä tekee olennaisuusratkaisuista vaikeasti arvioitavia ja heikentää raporttien keskinäistä vertailtavuutta. Havainnot tukevat näkemystä kaksoisolennaisuuden subjektiivisesta luonteesta ja osoittavat, että yrityskohtainen harkinta vaikuttaa merkittävästi arviointien lopputuloksiin.

Arvoketjuidataan liittyvät haasteet nousevat tässä tutkimuksessa erityisen selvästi esiin. Molemmilla tarkastelluilla yrityksillä on pitkät ja monimutkaiset arvoketjut, joissa merkittävä osa kestävyysvaikutuksista syntyy yrityksen oman operatiivisen toiminnan ulkopuolella. Vaikka yritykset pyrkivät raportoimaan arvoketjuvaikutuksista kattavasti, primääridatan puutteet ja arvioihin perustuvat tiedot rajoittavat raporttien tarkkuutta. Tämän perusteella voidaan päätellä, että kaksoisolennaisuuden tavoitteet törmäävät erityisesti arvoketjudatan saatavuuden kohdalla haasteisiin, joita yritykset eivät pysty yksin ratkaisemaan lyhyellä aikavälillä.

Tutkimus tuo esiin myös sen, että kaksoisolennaisuuden käyttöönotto on yrityksille merkittävä resurssikysymys. ESRS-standardien mukainen raportointi vaatii laajaa asiantuntijuutta, uusia järjestelmiä, sisäistä koulutusta ja laajaa yhteistyötä organisaation eri osien välillä. Resurssitarpeet näyttävät erityisen suurina ensimmäisinä raportointivuosina, jolloin yritykset joutuvat samanaikaisesti tulkitsemaan uutta sääntelyä ja rakentamaan uusia raportointikäytäntöjä. Tämä johtaa siihen, että kaksoisolennaisuus ei ole vain raportointitekniinen vaatimus vaan koko organisaatiota koskeva muutosprosessi.

Tutkielma tarjoaa ajankohtaista empiiristä tietoa kaksoisolennaisuuden käytännön soveltamisesta valituissa suomalaisissa elintarvikealan yrityksissä. Vaikka tämän tutkimuksen tuloksia ei voida yleistää koskemaan koko elintarvikealaa, ne ovat linjassa aiemmassa kirjallisuudessa tunnistettujen kaksoisolennaisuuden haasteiden kanssa. Tämä antaa viitteitä siitä, että havaittavat ongelmat eivät liity yksittäisiin yrityksiin vaan laajemmin kaksoisolennaisuuden soveltamiseen uuden sääntelykehikon puitteissa. Tutkimus osoittaa, että kaksoisolennaisuus kestävyysraportoinnin laadun ja vertailtavuuden parantajana ei kuitenkaan vielä toteudu täysimääräisesti käytännössä kaikissa yrityksissä.

Tutkielman olennainen johtopäätös on, että kaksoisolennaisuus on kestävyysraportoinnissa kunnianhimoinen ja perusteltu periaate, mutta sen käytännön toteutus on vielä epäyhtenäistä, tulkinnanvaraista ja resursseja voimakkaasti vaativaa, mikä heikentää raporttien vertailtavuutta erityisesti elintarvikealan kaltaisilla arvoketjuiltaan monimutkaisilla toimialoilla. Tulokset korostavat myös tarvetta selkeämmälle ohjeistukselle ja käytäntöjen vakiinnuttamiselle, jotta kaksoisolennaisuus voisi jatkossa toimia sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti kestävyysraportoinnin laadun ja vertailtavuuden parantajana.

Jatkotutkimuksissa kaksoisolennaisuutta voitaisiin tarkastella laajemmalla yritysotoksella, mikä tarjoaisi kattavamman kuvan sen soveltamiskäytännöistä yrityskentässä. Myös tarkastelu useampien raportointivuosien yli tarjoaisi mielenkiintoisen näkökulman tutkimukselle, jolloin olisi mahdollista arvioida, miten käytännöt kehittyvät sääntelyn vakiintuessa ja yritysten kokemuksen kertyessä. Näin voitaisiin arvioida, vähenevätkö tunnistetut haasteet ajan myötä vai säilyvätkö ne rakenteellisina ominaisuuksina kestävyysraportoinnissa.

Lähteet

- Adams, C. A. – Abhayawansa, S. – Tregidga, H. (2021b) Sustainability reporting and accountability for impacts on people and the planet. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol. 34 (7), 1807–1826.
- Adams, C. A. – Alhamood, A. – He, X. – Tian, J. – Wang, L. – Wang, Y. (2021a) The double-materiality concept. Application and issues. Queen’s University, Belfast.
- Ajmal, M. M. – Khan, M. – Hussain, M. – Helo, P. (2018) Conceptualizing and incorporating social sustainability in the business world. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, Vol. 25 (4), 327–339.
- Baumüller, J. – Sopp, K. (2022) Double materiality and the shift from non-financial to European sustainability reporting: Review, outlook and implications. *Journal of Applied Accounting Research*, Vol. 23 (1), 8–28.
- Breijer, R. – Orij, R. P. (2022) The comparability of non-financial information: An exploration of the impact of the Non-Financial Reporting Directive (NFRD, 2014/95/EU). *Accounting in Europe*, Vol. 19 (2), 332–361.
- Buallay, A. (2021) Sustainability reporting in food industry: An innovative tool for enhancing financial performance. *British Food Journal*, Vol. 124 (6), 1939–1958.
- Carson, R. (1962) *Silent Spring*. Houghton Mifflin, Boston.
- Corporate Finance Institute (2022) ESG (Environmental, Social, & Governance) <<https://corporate-financeinstitute.com/resources/esg/esg-environmental-social-governance/>>, haettu 8.4.2026.
- Damiano, R. – Valenza, G. (2025) Resisting sustainability reporting regulation in Europe: Stakeholders’ barriers to the adoption of the corporate sustainability reporting directive. *Management Decision*.
- Deegan, C. (2002) The legitimising effect of social and environmental disclosures – a theoretical foundation. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol. 15 (3), 282–311.
- Direktiivi 2014/95. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2014/95, annettu 22.10.2014 koskien tietyiltä suurilta yrityksiltä ja konserneilta edellytettävien muiden kuin taloudellisten tietojen ja monimuotoisuutta koskevien tietojen julkistamista, haettu 9.2.2026.
- Direktiivi 2022/2464. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2464, annettu 14.12.2022 koskien kestävyysraportointia, haettu 6.2.2026.
- Double materiality Guidelines (2022) European Sustainability Reporting Guidelines 1 Double materiality conceptual guidelines for standard-setting/working paper.

- Dunfjäll, M. (2025) Materiality in Transition: Challenges and Opportunities in Corporate Sustainability Reporting under the CSRD. *European Journal of Risk Regulation*, Vol. 16 (3), 927–941.
- Dyczkowska, J. – Szalacha, P. (2025) Double materiality concept in practice: Impact in a construction company. *Management Decision*, 1–25.
- EFRAG: ESRS. <<https://knowledgehub.efrag.org/eng>>, haettu 14.4.2026.
- Eissa, M. A. – Al Refai, H. – Chortareas, G. (2025) Climate policy uncertainty, geopolitical risk, oil volatility, and global food price volatility: A time-varying analysis. *Economic Modelling*, Vol. 152.
- Euroopan komissio: Corporate sustainability reporting. <https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union-and-financial-markets/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en>, haettu 31.1.2026.
- Euroopan komissio: Omnibus I (2025) Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi, jolla muutetaan direktiivejä (EU) 2022/2464 ja (EU) 2024/1760 siltä osin kuin on kyse ajankohdista, joista alkaen jäsenvaltioiden on sovellettava tiettyjä yritysten kestävyyttä koskevia raportointi- ja huolellisuusvelvoitteita (COM(2025) 80 final).
- Euroopan komissio: valmisteluasiakirja (2021) Komission yksiköiden valmisteluasiakirja: Kunnan arviointi EU:n yritysten julkista raportointia koskevasta sääntelykehyksestä. Liite kertomukseen Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle direktiivien 2013/34/EU, 2014/95/EU ja 2013/50/EU tarkistamislausekkeista (SWD(2021) 81 final).
- Euroopan komission delegeoitu asetus 2023/2772 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/34/EU täydentämisestä kestävyysraportointistandardien osalta, annettu 31 päivänä heinäkuuta 2023.
- Euroopan komission delegeoitu asetus 2023/2772, annettu 31 päivänä heinäkuuta 2023, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/34/EU täydentämisestä kestävyysraportointistandardien osalta. *Euroopan unionin virallinen lehti*, 22.12.2023.
- Fiandrino, S. – Tonelli, A. – Devalle, A. (2022) Sustainability materiality research: a systematic literature review of methods, theories and academic themes. *Qualitative Research in Accounting and Management*, Vol. 19 (5), 665–695.
- Fornasari, T. – Traversi, M. (2024) The Impact of the CSRD and the ESRS on Non-Financial Disclosure. *Symphonya: Emerging Issues in Management*, Vol. 1, 117–133.
- Freeman, R. E. (1984) *Strategic management: A stakeholder approach*. Pitman, Boston.

- Galeotti, R. M. – Camilleri, M. A. – Roberto, F. – Sepe, F. (2025) Stakeholder engagement disclosures in sustainability reports: Evidence from Italian food companies. *Business Ethics, the Environment & Responsibility*, Vol. 34 (1), 260–279.
- GRI: About GRI. *Global Reporting Initiative* <<https://www.globalreporting.org/about-gri/>>, haettu 7.2.2026.
- Hertwich, E. G. – Wood, R. (2018) The growing importance of scope 3 greenhouse gas emissions from industry. *Environmental Research Letters*, Vol. 13 (10), 1–11.
- ICC: Environment and Sustainability. *International Chamber of Commerce*. <<https://iccwbo.org/global-insights/environment-and-sustainability/>>, haettu 7.2.2026.
- IFRS S1 General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information. <<https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s1-general-requirements.html/content/dam/ifrs/publications/html-standards-issb/english/2025/issued/issbs1/>>, haettu 10.2.2026.
- IFRS S2 Climate-related Disclosures. <<https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s2-climate-related-disclosures.html/content/dam/ifrs/publications/html-standards-issb/english/2025/issued/issbs2/#about>>, haettu 10.2.2026.
- Kolk, A. (2003) Trends in sustainability reporting by the Fortune Global 250. *Business Strategy and the Environment*, Vol. 12 (5), 279–291.
- KPMG (2013) The Agricultural and Food Value Chain: Entering a New Era of Cooperation, pp. 1–41, <<https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/pdf/2013/06/agricultural-and-food-value-chain-v2.pdf>>, haettu 29.3.2026.
- KPMG (2020) The time has come. The KPMG Survey of Sustainability Reporting 2020.
- KPMG (2024a) CSRD-direktiivin vaikutukset kestävyysraportointiin. <<https://kpmg.com/fi/fi/ajankohtaista/esg/csr-direktiivin-vaikutukset-kestavyysraportointiin.html>>, haettu 6.2.2026.
- KPMG (2024b) The move to mandatory reporting. The KPMG Survey of Sustainability Reporting 2024.
- La Torre, M. – Sabelfeld, S. – Blomkvist, M. – Tarquinio, L. – Dumay, J. (2018) Harmonising non-financial reporting regulation in Europe: Practical forces and projections for future research. *Meditari Accountancy Research*, Vol. 26 (4), 598–621.
- Latapí Agudelo, M. A. – Jóhannsdóttir, L. – Davídsdóttir, B. (2019) A literature review of the history and evolution of corporate social responsibility. *International Journal of Corporate Social Responsibility*, Vol. 4 (1), 1–23.

- Li, C. – Camac, J. – Robinson, A. – Kompas, T. (2025) Predicting changes in agricultural yields under climate change scenarios and their implications for global food security. *Scientific Reports*, Vol. 15 (1), 2858.
- Manalu, C. I. B. – Manurung, M. – Muda, I. – Kesuma, S. A. (2023) Implementation of stakeholder theory in sustainability accounting: A literature review. *Brazilian Journal of Development*, Vol. 9 (12), 31853–31871.
- Meadows, D. H. – Meadows, D. L. – Randers, J. – Behrens III, W. W. (1972) *The Limits to Growth: A Report for the Club of Rome's Project on the Predicament of Mankind*. Universe Books, New York.
- Messier Jr, W. F. – Martinov-Bennie, N. – Eilifsen, A. (2005) A review and integration of empirical research on materiality: Two decades later. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, Vol. 24 (2), 153–187.
- Mezzanotte, F. E. (2023) Corporate sustainability reporting: Double materiality, impacts, and legal risk. *Journal of Corporate Law Studies*, Vol. 23 (2), 633–663.
- Miettinen, M. (2024) Are materiality determination practices evolving in the wake of increasing legislation on sustainability reporting? Findings from EU pharmaceutical companies' reports. *International Journal of Law and Management*, Vol. 66 (3), 363–392.
- Niskala, M. – Palmuaro, S. (2023) *Uudet kestävyysraportointivaatimukset: mitä ne tarkoittavat käytännössä?* Alma Talent, Helsinki.
- Ojasalo, K. – Moilanen, T. – Ritalahti, J. (2015) *Kehittämistyön menetelmät: Uudenlaista osaamista liiketoimintaan*. Sanoma Pro.
- Olateju, D. J. – Olateju, O. A. – Adeoye, S. V. – Ilyas, I. S. (2021) A critical review of the application of the legitimacy theory to corporate social responsibility. *International Journal of Managerial Studies and Research*, Vol. 9 (3), 1–6.
- Oll, J. – Spandel, T. – Schiemann, F. – Akkermann, J. (2024) The concept of materiality in sustainability reporting: From essential contestation to research opportunities. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, Vol. 16 (2), 321–350.
- Paridhi – Arora, A. (2023) Sustainability reporting: Current state and challenges. *Business Strategy & Development*, Vol. 6 (3), 362–381.
- Pearce, D. W. – Atkinson G. D. – Dubourg W. R. (1994) The Economics of Sustainable Development. *Annual Review of Energy and the Environment*, Vol. 19 (1), 457–474.
- Szopik-Depczyńska, K. – Cheba, K. – Bąk, I. – Stajniak, M. – Simboli, A. – Ioppolo, G. (2018) The study of relationship in a hierarchical structure of EU sustainable development indicators. *Ecological Indicators*, Vol. 90, 120–131.

- Taloushallintoliitto: CSRD. Mitkä yritykset ovat velvollisia raportoimaan kestävydestään? *Suomen Taloushallintoliitto ry.* <<https://taloushallintoliitto.fi/tietopankki/yritysvastuu-ja-kestavyys-raportointi/mita-yrityksia-kestavyysraportointi-koskee/>>, haettu 25.2.2026.
- Teixeira, S. J. (2025) Comparative Analysis between Companies that Adopt GRI Standards and Those that Follow only IFRS (ISSB)-Sustainability Report. *International Journal of Current Science Research and Review*, Vol. 8 (10), 5106–5114.
- Unilever: Suppliers. <<https://www.unilever.com/suppliers/>>, haettu 18.3.2026.
- WBCSD: Our history (2024). World Business Council for Sustainable Development, <<https://www.wbcsd.org/who-we-are/our-history/>>, haettu 7.2.2026.
- Willers, B. (1994) Sustainable Development: A New World Deception. *Conservation Biology*, Vol. 8 (4), 1146–1148.
- Yhdistyneet kansakunnat (1987) Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. United Nations, New York.

Tutkimusaineisto

Atria (2024) Atrian Vuosikertomus 2024 | Hallituksen toimintakertomus, kestävyysraportti ja tilinpäätös. <https://www.atria.com/globalassets/atria.com/sijoittajat/atrian-vuosi-2024/fi/atria-vuosikertomus-2024_hallituksen-toimintakertomus-kestavyysraportti-ja-tilinpaatos.pdf>, haettu 1.4.2026.

HKFoods (2024) HKFoods Vuosikatsaus 2024. <https://www.hkfoods.com/globalassets/hkfoods.com/3-investors---sijoittajat/vuosikatsaus-2024/hkfoods_vuosikatsaus_2024_fi.pdf>, haettu 1.4.2026.

Liitteet

Liite 1 Selvitys tekoälyn käytöstä

Tämän tutkielman tekemisessä on hyödynnetty generatiivista tekoälyä. Käytetyt työkalut, niiden käyttötarkoitukset ja tiedon todentaminen on kuvattu alla. Vakuutan, että olen käyttänyt tekoälyä yliopiston ohjeistuksen sallimalla tavalla.

1. käytetty työkalu: Microsoft Copilot (yliopiston tunnuksilla)

- käytön vaihe: yksittäisten lähteiden muokkaamisen, tiettyjen englanninkielisten lauseiden suomennos
- käyttötarkoitus: Käytin tekoälyä apuna vaikeiden lähdemuotojen, kuten EU:n asiakirjojen, lähdeviittausten laatimisessa. Lisäksi käytin tekoälyä suomentamaan englanninkielisiä päätöksiä, ja selittämään aihetta tarkemmin, jotta sain aiheesta muodostettua selkeän kuvan itselleni.
 - esimerkkikehote (6.4.2026): *Muotoile tästä EU-asiakirjasta APA 7 -viittaustyylin mukainen suomenkielinen lähdeviittaus.*
 - esimerkkikehote (9.3.2026): *Suomenna tämä ja selitä aihe samalla yksityiskohtaisesti.*
- todentaminen: Tarkistin, että tekoälyn antamassa lähdeviittauksessa tiedot olivat pysyneet oikeina, ja että viittaustapa oli yhtenäinen muiden tutkielmani lähdeviitteiden kanssa. Tekoälyn suomennettua ja selitettyä aiheen, kävin vielä alkuperäistä lähdettä läpi ja tutkin asiaa myös muiden lähteiden avulla, jotta pystyin varmistamaan, että tekoäly selitti asian oikein ja olen itse muodostanut aihealueesta oikean kuvan.

2. käytetty työkalu: ChatGPT (versio 5.3 ja 5.4)

- käytön vaihe: avustaminen aiheen ideoinnissa ja hiomisessa, yksittäisten lauseiden uudelleenmuotoilu ja kielen tarkistus
- käyttötarkoitus: Käytin ohjelmaa alustavien tutkimusaiheiden ideointiin ja tutkimusaiheen päätettyäni aiheen hiomiseen selkeämpään muotoon. Käytin ohjelmaa myös kirjoittamieni lauseiden parantelussa, jotta tekstistä tulisi sulavampaa ja akateemisempaa.

- esimerkkikehote (3.1.2026): *Haluaisin tehdä kandin kestävyysraportoinnista, minkälaisista ajankohtaisista näkökulmista aihetta voisi lähestyä?*
- esimerkkikehote (12.2.2026): *Muotoile seuraava lause sulavammaksi.*
- todentaminen: Tein tekoälyn antamista aiheideoista itse syvempää tutkimusta. Selvitin muun muassa, löytyykö aiheista riittävästi tieteellisiä lähteitä ja onko aihetta tutkittu aiemmin. Näiden tietojen avulla tein lopullisen valinnan aiheesta. Lauseiden korjauksessa sain tekoälyltä ehdotuksen lauseen uudelleenmuotoilusta. Tarkistin itse vielä, että lauseen viesti pysyi samana, ja että lause sopi kirjoittamaani kappaleeseen.

3. käytetty työkalu: Keenious (yliopiston tunnuksilla)

- käytön vaihe: lähdekirjallisuuden etsiminen
- käyttötarkoitus: Käytin ohjelmaa relevanttien tieteellisten lähteiden etsimiseen spesifeistä aiheista.
 - esimerkkikehote (12.3.2026): *Ehdota minulle tieteellisiä tutkimuksia liittyen GRI-viitekehykseen.*
- todentaminen: Valitsin, luin ja tarkistin kaikki tutkielmassa käyttämäni lähteet itse. Tekoälyn ehdottamat lähteiden jornaalit tarkistin vielä JUFO-portaalin avulla, jotta pystyin varmistumaan niiden laadusta.